

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRÁNAK
1981. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE
ÉS 1982. ÉVI PROGRAMJA

Budapest
1982

**A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRÁNAK
1981. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE
ÉS 1982. ÉVI PROGRAMJA**

**Budapest
1982**

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

TARTALOMJEGYZÉK

I.	A Könyvtár szervezete és irányítása	5
II.	Áttekintés és értékelés az 1981. évi tevékenységről	8
III.	Munkafolyamatok elemzése	9
	Állománygyarapítás, kiadványcsere, állomány	9
	Feldolgozás	11
	Olvasószolgálat	12
	Raktározás	14
	Tájékoztatás, dokumentáció, információ	15
	Hálózati és módszertani munka	18
	Reprográfiai szolgáltatások	19
	Tudományos munka, kiadványtevékenység	20
	Nemzetközi kapcsolatok	22
	Akadémiai Levéltár	29
	Középkori hungaricum-kutatói program	30
	Informatikai és tudományelemzési kutatói program	30
	Magyar történeti névtár program	32
	1848–49. évi szabadságharc sajtóvisszhang program	33
	Könyvtár és propaganda	33
IV.	Adatok és táblázatok	35
	1. Gazdálkodás	35
	1.1 Költségvetés	35
	1.2 Beruházás	35
	1.3 Állóeszközök	36
	1.4 Felújítás	36
	2. Személyzeti adatok	37
	2.1 Létszám	37
	2.2 Végzettség, szakképzettség	37
	2.3 Besorolás, bérezés	38
	2.4 Kitüntetés, jutalmazás	38
	3. Állomány, gyarapodás	39
	3.1 Gyarapodás szakok szerint	39
	3.2 Gyarapodás eredete	40
	3.3 Gyarapodás módja	40
	3.4 Nemzetközi kiadványcsere forgalom	41
	3.5 Nemzetközi kiadványcsere földrajzi megoszlása	41

3.6 Duplum és fölös példány kiejánlás	42
4. Feldolgozás	43
4.1 Könyvtári feltárás: címléírás, osztályozás	43
4.2 Katalógusépítés	43
5. Olvasószolgálat	44
5.1 Könyvtár használói	44
5.2 Használók foglalkozás szerinti megoszlása	44
5.3 Szolgáltatási alkalmak	45
5.4 Állományhasználat	45
5.5 Könyvtárközi kölcsönzés	46
5.6 Köttetés	46
6. Dokumentáció, tájékoztatás, bibliográfia	47
6.1 Tudományszervezési dokumentáció	47
6.2 Tudományszervezési gyorstájékoztató	47
6.3 Általános jellegű tájékoztató munka	47
6.4 Akadémikus bibliográfia	48
6.5 MISZON	48
7. Hálózati és módszertani munka	49
7.1 Hálózati tagkönyvtárak megoszlása az állomány nagysága szerint	50
8. Reprográfiai szolgáltatások	52
9. Kiadványok bibliográfiája	53
10. Nemzetközi kapcsolatok	54
10.1 Külföldi kiküldetések, tanulmányutak	54
10.2 Külföldi kutatók és látogatók	55
11. SCI Heti gépi szakirodalomfigyelés	58
11.1 Szolgáltatások előfizetési árai	58
11.2 Előfizetők száma és a szolgáltatás típusainak megoszlása	58
11.3 Előfizetők főhatóság szerinti megoszlása	59
11.4 SCI adatbázisból szolgáltatott ASCA szakirodalmi információk relevancia és zaj százaléakai	59
12. Munkatársak tagsága és közreműködése testületek tevékenységében	60
13. A munkatársak publikációi	65
14. A Könyvtárról 1981-ben megjelent cikkek, kiadványismertetések	73
V. A politikai és társadalmi szervek munkája	77
VI. A Könyvtár 1982. évi programja	79
Rövidítések jegyzéke	80

I. A KÖNYVTÁR SZERVEZETE ÉS IRÁNYÍTÁSA

Az MTA Könyvtár szakmai tanácsadó szerve a *Könyvtári Bizottság*.

A Könyvtári Bizottság tagjai a következők:

elnök:	Ligeti Lajos akadémikus
titkár:	Rejtő István, az irodalomtud. kandidátusa
tagok:	Braun Tibor, a kémiai tud. doktora
	Bihari Ottó akadémikus
	Csapodi Csaba, az irodalomtud. doktora
	Garas Klára akadémikus
	Gáspár Rezső akadémikus
	Király István akadémikus
	Kulcsár Kálmán akadémikus
	Major Máté akadémikus
	Márta Ferenc akadémikus
	Máthé Imre akadémikus
	Rózsa György, a közgazdaságtud. kandidátusa
	Sárdy Péter, a Művelődési Minisztérium osztályvezetőhelyettese
	Szabolcsi Gertrud akadémikus
állandó meghívottak:	Székely Dániel, az MTA Könyvtár főosztályvezetője
	Apor Éva, az MTA Könyvtár párttitkára

Az MTA Könyvtár *főigazgatója*: Rózsa György, a közgazdaságtud. kandidátusa

Az MTA Könyvtár *igazgatóhelyettesei*: Rejtő István, az irodalomtud. kandidátusa, Braun Tibor, a kémiai tud. doktora.

A Könyvtár szervezetiileg *főosztályokra, osztályokra* és az osztályokon belül *csoportokra* tagozódik. A főigazgató közvetlen felügyelete alatt működik a Könyvtár titkársága, beleértve a személyzeti megbízottat is.

Informatikai és Tudományelemzési Kutatási Főosztály

vezetője:	Braun Tibor, a kémiai tud. doktora
	Informatikai Osztály
	vezetője: Bujdosó Ernő, a fizikai tud. kandidátusa
	Tudományelemzési Osztály
	vezetője: Schubert András
	Számítástechnikai és Rendszerszervezési Csoport
	vezetője: Békefi József

Koordinációs Főosztály

vezetője:	Székely Dániel
	Hálózati és Módszertani Szolgálat
	vezetője: Kállai Istvánné

Szerzeményezési Osztály
 vezetője: Fekete Géza
 Állományszervezési Osztály
 mb. vezetője: Madary Kamill

Nemzetközi Csereszolgálat
 vezetője: Domsa Károlyné
 Akadémiai Kiadványtartalékok Csoportja
 vezetője: Kovács Ferenc

Feldolgozási Osztály
 vezetője: Durzsa Sándor
 Címfelvételi Csoport
 vezetője: Bodnár Györgyné
 Osztályozási Csoport
 vezetője: Darabos Pál

Olvasószolgálati Osztály
 vezetője: Vítályos László
 Könyvkötészet
 vezetője: Harashti Józsefné

Tájékoztatási és Bibliográfiai Osztály
 vezetője: Fekete Gézáné
 Általános Tájékoztatási Csoport
 vezetője: Fekete Gézáné
 Tudományszervezési Tájékoztató Csoport
 vezetője: Balázs Péterné
 MISZON Csoport (1982. I. 15-től a Koordinációs Főosztályhoz tartozik)
 vezetője: Gregorovicz Anikó
 Kiadványszerkesztés
 vezetője: Suhai Pálné
 Sokszorosító Csoport
 vezetője: Szondi Károly

Folyóírártár
 vezetője: Büky Béláné

Kézírártár és Régi Könyvek Gyűjteménye
 vezetője: Fülöpné Csanak Dóra, az irodalomtud. kandidátusa
 Régi Könyvek Gyűjteménye
 vezetője: Ritoók Zsigmondné

Keleti Gyűjtemény
 vezetője: Apor Éva

Akadémiai Levéltár

mb. vezetője: Körmendy Adrienne

Reprográfiai Osztály

vezetője: Tőkés László

Mikrofilmtár és Fotolaboratórium

vezetője: Tőkés László

Gyorsmásoló – xerox Szolgálat

vezetője: Tarcsai Mihályné

Gazdasági Osztály

vezetője: Orbán Lászlóné

Pénzügyi és Számviteli Csoport

vezetője: Orbán Lászlóné

Üzemeltetési Csoport

vezetője: Aradi József

III. MUNKA FOLYAMATOK ELEMZÉSE

ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE, ÁLLOMÁNY

Állománygyarapítás

A Könyvtár 1981. évi állománygyarapodása a mennyiséget és a dokumentumtípusok megoszlását illetően összességében az előző évihez hasonló szinten mozgott. Az állomány összesen 40.388 tétellel növekedett, 14.900 kötet könyvvel, 6.019 kötet periodikával, 18.951 egység kézirattal és 518 mű mikrofilmjével. A beszerzési forrás szerinti megoszlásban az évi összegyapodás 51,9 %-a vétel, 27,2 %-a csere, 10,5 %-a kötelespéldány, 8 %-a ajándékozás útján került az állományba, a fennmaradó 2,4 % pedig az akadémiai őrzött példányokat és a saját előállításban kiadott művek gyarapodását foglalja magában. (L. 3.3 sz. táblázatot)

Vétel útján beszerzett könyvek száma 1981-ben 3.010 kötet volt. Ez a volumen mintegy 800 kötettel csökkent az elmúlt évi hasonló adathoz viszonyítva, ami a költségvetési előirányzat vásárlóértékének a csökkenését, a változatlan forintkeret melletti, nagyarányú áremelkedésekkel magyarázható. A könyvvásárlásra tervezett pénzösszeg 2.800.000 Ft volt, melyre 2.169 db rendelés 2.032.850 Ft értékben került feladásra. Az 1981-ben továbbított rendelésekre, az át-húzódo, valamint a standing order rendelésekre érkezett könyvanyag mintegy 2.830.000 Ft-os számlát eredményezett, amihez még mintegy 240.000 Ft értékű belföldi vásárlás járult. A könyvbeszerzésben a vétel aránya mintegy 20 %-ot ért el. A megrendelések átfutási ideje változatlanul hosszú volt, de a szállítás az év folyamán egyenletesnek mondható.

Vételben érkező folyóiratok száma 1.157 kötet volt, megközelítően azonos az előző évi gyarapodás volumenével. Vétel útján 18 új kurrens periodikum került az év folyamán állományba. A folyóiratok beszerzési forrásait tekintve a vételben érkező folyóiratok százalék aránya mintegy 25 %-ot ért el.

A Kultúrával való együttműködés valamelyest javult, kevesebb volt az előző éviéknél az időigényes levelezésekkel tisztázandó vitás kérdés.

A nemzetközi kiadványcsere a vétellel párhuzamban fokozott jelentőséggel bír, kulcsfontosságú forrása az állománygyarapításnak, mind könyv, mind pedig folyóirat vonatkozásában. Az év folyamán 35 új cserekapcsolatot létesített a Könyvtár és különböző okok miatt 34 régi kapcsolatot szüntetett meg, a cserekapcsolatok végül is 84 állam, 1625 intézményre terjedtek ki. (L. 3.5 táblázatot). E kapcsolatok révén beérkezett könyvanyag a könyvgyarapodásnak mintegy 45 %-át teszi ki, számszerűen az 1981-ben 8.617 kötetet jelentett, mennyiségileg alig eltérően az 1980. évi hasonló adattól. A gyűjtőkör szempontjából azonban javult a cserében érkező könyvek összetétele, ugyanis a beérkezett 8.617 kötetből 6.824 kötet került állományba, mintegy 1.000 kötetrel több az előző évinél.

1981-ben 4.128 kötet periodika került állományba a csere útján történő szerzeményezésből. Ez az év folyamán állományba vett összes periodikumnak 69 %-át teszi ki. A tárgyév 148 új kurrens folyóiratából 102 periodikum származott cseréből.

A szocialista országokból beszerzendő könyv- és folyóiratanyag csaknem teljes egészében

a csere útján kerül az állományba. Mind az akadémiai egyezmények, mind pedig a Könyvtár által kötött megállapodások esetén a cél az aktív csere, a gyűjtőkörnek megfelelő anyag beszerzése. A szocialista országokkal való cserekapcsolatok lehetővé teszik, hogy a beszerzésre szánt keret szinte teljes mértékben tőkés relációkban kerüljenek felhasználásra.

Ugyancsak kedvezőek a nyugati cserepartnerekkel való kapcsolatok is, melyek devizamentes könyv és folyóirat beszerzésekre nyújtanak lehetőséget, jóllehet kikerülhetetlen, hogy a tőkés országokkal folytatott cseretevékenységben kölcsönösen érezhetővé ne váljanak a gazdasági helyzet adta megszorítások.

A nemzetközi kiadványcsere forgalmát, a küldött és az érkezett kiadványok számszerű adatait a 3.4 sz. táblázat foglalja össze.

A belföldi könyv- és folyóiratanyag beszerzését — eltekintve a többes példányoktól — a *kötelespéldány* szolgáltatás biztosította. A könyv- és folyóiratállomány az említett beszerzési forrásokon kívül *ajándék* útján is gyarapodott.

A könyv és folyóirat gyarapodás *szakok szerinti megoszlása* a gyűjtőkörnek megfelelően kedvezően alakult. Az ETO szerinti felosztásban magas százalékarányt ért el a könyvek esetében az irodalomtudomány és szépirodalom, a nyelvtudomány és orientalisztika, a természettudományok, a társadalomtudományok, valamint a 9-es szakba tömörült régészet és történettudomány. A folyóiratok vonatkozásában az anyag több mint 30 %-át a természettudományok ölelik fel, s ugyancsak magas százalékat képviselnek a társadalomtudományok, az irodalomtudományok és a nyelvtudomány. (L. 3.1 sz. táblázatot)

Az állománygyarapítással összefüggő munkaként a Szerzeményezési Osztály ellátta a leltározást, a könyveknek feldolgozásra való előkészítést. 6 társadalomtudományi és 4 természettudományi duplum- és főléspéldányjegyzék alapján akadémiai és egyéb intézményeknek 2.328 kötetet könyvet juttatott.

A Folyóíratár a Nemzetközi Csereszolgálattal karöltve nagyarányú akciót indított a csere útján beérkező folyóiratok reklamálására. A Csereszolgálat intézte a csereügylek lebonyolításával kapcsolatos széles körű levelezést, valamint a Könyvtár által cserébe kiküldött anyag egy részének expedálását.

Az alapállomány könyv és folyóirat gyarapítási munkájához szervesen illeszkedik a különgyűjtemények szerzeményezési tevékenysége.

A *Kézirattár* az év folyamán értékes kéziratokat, hagyatékokat vásárolt. A kiemelkedő jelentőségű vásárlások között említendő meg Arany János ismeretlen bírálata Szász Károly Macbeth-fordításáról, valamint Arany Jánosnak Toldy Ferenchez írt levele. Továbbá a Kézirattár állományába kerültek, csak a legjelentősebbeket említve, Széchényi Ferenc és Széchényi István levelei, Széchényi Lajos költeményei és más, a Széchényi-családot illető naplók és feljegyzések, Kaffka Margit levelei és egyéb kéziratok, Köhalmi Béla hagyatéka, Kol Erzsébet hagyatéka, Biró Sándor hagyatékának második része. Ajándékozás útján jutott a Könyvtár többek között Honti János, Szabolcsi Bence hagyatékához, Ligeti Lajos letétbe helyezett levelezésének első részéhez, Mannheim Károlynak Máté Olgához írt leveleihez, valamint Riesz Frigyes irataihoz.

A *Régi Könyvek Gyűjteménye* összesen az év folyamán 1.273 kötetrel gyarapodott, melyek közül különleges értéke, bibliofil érdekessége miatt külön említést érdemelnek többek között az alábbi kötetek:

Erasmus: Enchiridion militis Christiani. Basel, 1518.

Montanus, Arnold: Denckwürdige Gesandtschaften. Amsterdam, 1669.

Leonardo da Vinci: Anatomische Studien. I–II. Gütersloh, 1981. (Facsimile kiadás)

A *Keleti Gyűjtemény* mint az orientalisztikai tudományok magyarországi alapkönyvtára gyűjtőkori szempontjainak megfelelően gyarapodott könyv, folyóirat és kéziratos anyag tekintetében egyaránt. Vétel és csere útján összesen 1.100 kötet könyv került a gyűjteménybe, a folyóiratállomány 20 új címmel növekedett.

A *Reprográfiai Osztály* összesen 518 művet vett állományba, melyből 439 saját előállítású mikrofilm volt. Az eredeti dokumentumok részben az MTAK Kézirattárának, Keleti Gyűjteményének, Levéltárának anyagából, részben pedig egyéb bel- és külföldi intézmények állományából valók. Vásárlás és csere formájában 63 külföldi mű mikrofilmje került beszerzésre. Kéziratok mikrofilmje érkezett a Vatikáni Könyvtártól, továbbá Bolognából, Padovából, Firenzéből, Torinóból, Bécsből. Beszerzésre került több olyan tudománytörténeti, szociológiai, nemzeti-ségpolitikai érdekességeket tartalmazó mű mikrofilmje, melyeknek az eredetije már nehezen hozzáférhető. Jelentős beszerzés volt Reményi Józsefnek, az Amerikában élt 20. századi magyar irodalomtörténész hagyatékának, irodalmi levelezésének, kéziratainak mikrofilmjei, melyeknek az eredetije a Hill Monastic Manuscript Library illetve egyéb amerikai közgyűjtemények tulajdona.

A Könyvtár évi gyarapodásának összefoglaló adatait a 3.1–3.4 sz. táblázatok tartalmazzák.

Állomány

A Könyvtár állománygyarapítása – melynek szintentartása az anyagi nehézségek miatt nem kevés gondot okoz – igyekezett a ráháruló feladatoknak megfelelni, ellátni a hazai könyvtári és információs rendszerben vállalt kötelezettségeit.

A Könyvtár állománya 1981. dec. 31-én a következő volt:

876.758 kötet könyv
238.986 kötet periodika
464.352 kézirat
19.097 mikrofilm

Összesen: 1,599.193 egység.

FELDOLGOZÁS

A feldolgozás menete az év folyamán egyenletes volt, a folyamatosan ellátott futószalagon 12.311 kurrens könyv feldolgozására, *címleírására és osztályozására* került sor és megtörtént ugyanezeknek a tételeknek a stencilleírása és katalóguscédula sokszorosítása.

A feldolgozó munkában a szakmai erőfeszítések elsősorban a címleírás területére és a leíró katalógusok javítására irányultak. Előtérbe került az új címleírási szabvánnyal illetve annak időközben megjelent részszabványaival való foglalkozás, melyeknek előkészítő munkálataiban a Könyvtár is képviseltette magát. A címleírással foglalkozó munkatársak az új szabvány elsajátítása érdekében tanfolyamokon vettek részt és sorozatos szakmai megbeszéléseken vitatták meg a problémákat. Foglalkoztak a testületeknek a katalógusban való szerepeltetésével, a kongresszusi kiadványok leírásával, s ezek kapcsán különböző katalógusszerkesztési kérdésekkel.

Folytatódtak a különböző *katalógusszerkesztési* és revíziós munkák. A betűrendes katalógusban átrendezésekre került sor, többek között a prominens testületek és a kongresszusok cédulaanyagában. Ugyancsak a betűrendes katalógus számára a katalógus revíziója során számos cédulapótlás és utaló készült. A szakkatalógus egy részében részletezőbb bontásra kerültek az eddigi szakcsoportok. Az év folyamán új helyre került a helyrajzi katalógus, melynek időszervi-vé vált revíziója úgyszintén megkezdődött. Megtörtént az 1977. évi állományrevízió során megállapított hiánytételek katalóguscéduláinak a katalógusból való kiiktatása.

A *Folyóírártár* feldolgozó munkája során 187 új címfelvétel és ennek megfelelő szakozás készült. A retrospektív feldolgozó munka keretében 2.042 kötet új felvétele történt meg és ezzel párhuzamban folytatódott a szükséges új adatoknak a régi felvételekre való hozzáírása. 503 periódika került részletes feldolgozásra.

A KFKC-nak 3.431 bejelentést továbbított a Könyvtár. A bejelentési kötelezettség 1981-ben új tétellel, a nemzetközi azonosítást biztosító ISSN szám feltüntetésével bővült. Megkezdődött az ISSN számoknak a kardexlapokra való folyamatos rávezetése is.

A *Kézírártár* folytatta a RAL iratok rendezését és mutatózását. Befejeződött a Dutka-hagyaték rendezése és megkezdődött a katalogizálása. Folytatódott a Veres Péter-hagyaték rendezése. Befejeződött a Zolnai Gyula és Zolnai Béla-hagyaték, valamint a Szádeczky-hagyaték katalogizálása. Megtörtént Ábel Jenő, Angyal Dávid, Domanovszky Sándor és Veres Endre hagyatékának feldolgozása. Megkezdődött a Waldapfel József és a Huszti-hagyaték rendezése. Elkészült az Ms 1–Ms 1400-ig terjedő állományrész új végleges naplója.

A *Régi Könyvek Gyűjteményében* elkészült a nyomtatványtöredék-gyűjtemény rendezése, meghatározása és naplózása, továbbá 594 régi könyv címfelvétele a hozzátartozó katalógusépítési munkákkal együtt.

A *Keleti Gyűjtemény* 1.100 mű címléírását és osztályozását, 20 új periodika feldolgozását végezte el. A katalógusszerkesztési munkák a feldolgozással párhuzamban megtörténtek.

A *Reprográfiai Osztály* a mikrofilmeket az állománybavétellel egyidejűleg feldolgozta és tovább bővítette a képkatalógus anyagát.

A Könyvtár feldolgozó és katalógusépítő munkájának adatszerű részleteit a 4.1 és 4.2 sz. táblázatok foglalják össze.

OLVASÓSZOLGÁLAT

Olvasó- és állományforgalom

Az olvasószolgálati munkát a Központi Olvasószolgálat és a különgyűjtemények olvasószolgálatai együttesen látták el. A beiratkozott *olvasók száma* 3.492 fő volt, mintegy 200 fővel magasabb az előző évinél. A használók foglalkozás szerinti százalékos megoszlását az 5.2 táblázat elemzi, melynek alapján az a következtetés vonható le, hogy a Könyvtár használói 80 %-nál is nagyobb arányban tudományos céllal veszik igénybe a Könyvtárat, illetve a fennmaradó 20 % körüli igénybevétel is nagyrészt tudományos jellegűnek mondható.

A *szolgáltatási alkalmak* száma összesen 48.901, egészében véve azonos a tavalyi szinttel, részleteiben pedig a helybenolvasás közel 1.000 alkalommal csökkent, a kölcsönzés pedig mintegy 1.000-rel nőtt. A kiadvány típusok szerinti használat is ezt a képet mutatja, a könyv és folyóirat helybenolvasása csökkent, a kölcsönzés valamelyest emelkedett, a kézirat és régi könyv helybenolvasása nőtt. (L. 5.3 sz. táblázatot)

Az állományhasználat adatai viszont arra mutatnak, hogy a használat intenzitása az előző évhez viszonyítva nőtt, mert míg a szolgáltatási alkalmak száma az 1980. évi szinttel azonos nagyságrendű, addig az állományhasználat az 1980. évihez viszonyítva mintegy 21.000 egységgel nőtt, azaz 180.100 egység volt. Az állományhasználatnál megemlítendő még, hogy a xerox illetve a foto útján kielégített igények száma is igen jelentős, melyeknek aránya a tavalyi évinek megfelelő. (L. 5.4 sz. táblázatot)

Szolgáltatások

Az állományhasználat két összetevője közül a helyben olvasott egységek száma minden dokumentumtípusra vonatkozóan emelkedett, míg az állományhasználat másik összetevőjét, a kölcsönzést illetően ugyanez nem mondható el, a Könyvtár által kölcsönzött egységek száma 20.911, minimális eltéréssel azonos az előző évi forgalommal.

A könyvtárközi kölcsönzés vonatkozásában belföldi viszonylatban a kölcsönadás valamelyest nőtt, a kölcsönvétel pedig csökkent, külföldi viszonylatban pedig a kölcsönadás és a kölcsönvétel is csökkent. A könyvtárközi kölcsönzés forgalmában megfordult összesen 2.441 kötet. A könyvtárközi kölcsönzés keretében küldött folyóiratcikk másolatok száma az előző évihez hasonlóan alakult. (L. 5.5 sz. táblázatot)

A kölcsönzéssel párhuzamosan nagyarányú *reklamáló munkát* végzett az Olvasószolgálat. Folyamatosan 5 ízben került felülvizsgálatra az év folyamán a kölcsönzési nyilvántartás, s a lejárt kölcsönzések reklamálására 3.050 esetben küldött ki értesítést. Rendszeresebbek voltak a használók részéről a kölcsönzés meghosszabbítását igénylő kérések, de a régi behajthatatlan tartozások ügyében vannak még lezáratlan esetek.

A helybenolvasás, a kölcsönzés, a xeroxozási lehetőség mellett egyéb szolgáltatásokat is nyújt a Könyvtár a használóinak. Az egyes olvasószolgálatok egyben *referenz szolgálatot* is el látnak, felvilágosítást nyújtanak az olvasóknak a rövidebb időt igénylő kérdésekre, s ezzel párhuzamban több ezer telefonhívást válaszolnak meg.

Folytatódott a *figyelőkarton szolgálat*, mely a Könyvtár új szerzeményeire kívánja felhívni az olvasók figyelmét az érdeklődési körüknek megfelelően. A témafigyelési kérések száma 925 volt, a cédulaanyag postázása mintegy két havonta történt meg. Ugyancsak a Könyvtár új szerzeményeiről kíván információt adni az MTA Könyvtár Új Külföldi Gyarapodásainak Jegyzéke c. kiadvány, melynek 4 száma került expedálásra az érdekeltek számára.

Említésre méltó körülmény az olvasószolgálati munkában, hogy az informatikai olvasóterem forgalma, a philadelphiai ISI adatbázisok kötet formában való használata igen intenzív, igénybevétele emelkedő tendenciát mutat.

Állományvédelem

Az állományhasználatnak elengedhetetlen velejárója az állományvédelem. Mind a helybenolvasás, mind pedig a kölcsönzés során elhasználódott kiadványok megfelelő állagmegőrző munkára szorulnak. A Könyvtár anyagából 6.136 kötet könyv és folyóirat kötésére került sor, ez megfelel az előző évi hasonló adatnak. Jelentős előrelépés történt az akadémiai hálózati könyvtárak számára végzett kötetelési munkában, az 1980. évi 769 kötetel szemben, 1981-ben 1.218

kötet kötését végezte el a Könyvtár műhelye. A kötetés mellett kis mértékben restauráló munka is folyt, a Régi Könyvek Gyűjteményének és a Keleti Gyűjteménynek néhány darabja került restaurálásra. (L. 5.6 sz. táblázatot)

RAKTÁROZÁS

Folytatódtak némi határidő eltolódással a *törökbálinti raktár* berendezési és szerelési munkái. A raktári állványok felszerelése a kitűzött júniusi határidőre nem történt meg, mert tervezési hiba folytán a felső szintek járólemeze nem került kellő mennyiségben szállításra, így ennek pótlása több hónapot vett igénybe. A raktár közút felőli részében megtörtént a világítás felszerelése, megkezdődött a fűtőtestek szerelése. Hátra van még a vasút felőli rész teljes villanyszerezése, a fűtészerezés befejezése, a szellőző berendezés felszerelése, a két gépház felépítése, a két lift beszerelése és a közfalnak az emeleti szinteken való áttörése.

A közel jövőben a Könyvtár előtt álló nagy feladatok egyike az Arany János u. 1. rekonstrukciójával és a törökbálinti raktár birtokbavételével kapcsolatos *állománytelepítés*. 1981 folyamán elvi döntés történt arra vonatkozóan, hogy milyen szempontok alapján, milyen állománytestek, melyik raktárrészbe kerüljenek, végleges illetve átmeneti helyükre. Az állománytelepítési tervszerint a modern, folyamatos számozású könyvgyűjteményből külső raktárba kerülnek a 100, 200-ezres jelzettel ellátott, mintegy 1965-ig bezárólag megjelent könyvek, és az 1970-től megjelent, 800.000-es jelzettel viselő kötetek. Ezekre az állománytestekre vonatkozó kitelepítési döntés alapja a könyvanyag viszonylagos használatának a foka volt. A kiszállításra kerülő folyóiratok kiválasztásánál is hasonló szempontok szerepeltek, kurrens periodikumok ne kerüljenek ki külső raktárba és a régi magyar és régi külföldi állományból a sokat és rendszeresen használt anyag a központi raktárban maradjon. E szempontok figyelembevételével 6.568 folyóirat került kijelölésre, melyeknek külső raktárban való elhelyezése nem okoz különösebb gondot a használat zavartalan lebonyolításában.

Az állománytelepítési tervet kitér a telepítés ütemtervére, valamint az egyes betelepítendő raktárrészek konkrét megjelölésére. 1982 folyamán mintegy 10–12 ezer polcméter könyv kerül megmozgatásra az Arany János u., a székház, az Újpesti rakpart raktáraiból végleges illetve ideiglenes helyére, majd a továbbiakban a költöztetés folytatódik a rákoshegyi, az Ecseri úti, a Róbert Károly körüti raktárakban lévő anyagoknak Törökbálintra való szállításával. Az elkövetkezendő években a tervek alapján a kéziratok, a régi könyvek és a mikrofilmek kivételével minden állományrész helyet cserél, némelyik kétszer is, míg elnyeri végleges helyét.

Az Újpesti rakparti raktárban lévő, külföldi cserére szánt akadémiai kiadványok tartalékanyagával kapcsolatos adminisztrációs és raktározási munkák mellett, ugyancsak az elkövetkezendő raktártelepítési tervekkel összefüggésben nagyarányú előkészítő munkák folytak az elmúlt év során. Az akadémiai kiadványok *tartalékapasztása* állt a munka középpontjában. A tartalék címenkénti végleges példányszámának megállapítása után nagymennyiségű könyv- és folyóirat-anyag került átadásra további értékesítés céljából a Kultúra Külkereskedelmi Vállalatnak, a Műveltség Nép Könyvterjesztő Vállalatnak és az ÁKV Antikvár részlegének. Az említett vállalatok igényeinek kielégítése után fennmaradt anyag kijáánlásra került a Művelődési Minisztérium közvetítésével az országos könyvtárhálózat számára. Az akció végleges lebonyolítása az 1982. év feladatai közé fog tartozni.

A véglegesen megmaradó tartalékanyagának megtörtént az adminisztrációs felmérése és a törökbálinti raktárba való szállításának előkészítése.

TÁJÉKOZTATÁS, DOKUMENTÁCIÓ, INFORMÁCIÓ

Tájékoztatás

A könyvtári dokumentum bázisra épülő szolgáltatások sorában jelentős szerep jut a tájékoztató munkának. Ebből a tevékenységből kiveszi részét a Könyvtárnak minden olvasószolgálatlaltal foglalkozó osztálya, a Központi Olvasószolgálatlaltól kezdve, az egyes speciális szakterületeket felölelő különgyűjteményekig. Az egyes részlegek referenzs illetve speciális szaktudományi tájékoztató munkájával párhuzamosan az általános tájékoztató munka a Tájékoztatási és Bibliográfiai Osztály feladata. A tájékoztatási kérdések a Könyvtár profiljának megfelelően széles skálán mozogtak, általában irodalomkutatást, bibliográfiai összeállításokat kértek. Egyre gyakoribb az igény az egyes tématerületek összefoglaló bibliográfiai forrásainak összeállítása iránt, amely arra mutat, hogy ezeknek az alapvető forrásoknak a használata egyre inkább nemcsak a könyvtárosoknak, hanem a kutatóknak is alapvető munkaeszközzé válik. Az év folyamán a hosszabb írásbeli tájékoztatások száma 113 volt, konzultációs jellegű tájékoztatásra pedig 49 esetben került sor. Az információt kérők között a belföldi érdeklődők mellett számos külföldi intézmény és magánember szerepelt.

Akadémikus bibliográfia

Az MTA tagjai munkásságának bibliográfiája, mint jelentős és keresett tájékoztatási forrás 1981-ben 2.653 új tétellel gyarapodott. Mintegy 200 akadémiai tag munkássága került folyamatos bibliográfiai regisztrálásra a nemzeti bibliográfiák, valamint a magyar folyóirat- és könyvanyag átnézése alapján.

Az MTA főtitkári kollégiumának határozata értelmében folyamatosan gyűjtésre és feldolgozásra kerültek az akadémikusoknak a Könyvtárhoz eljuttatott külföldi publikációi.

Tudományszervezési dokumentáció

A tudományszervezési dokumentációs munka keretében megjelent a *Tudományszervezési Tájékoztató* 21. évfolyamának 1, 2, 3–4, 5, 6. száma a hozzátartozó indexszel együtt 950 példányban, 54,8 szerzői ív terjedelemben. Az elkészített szemlék, referátumok összterjedelme 115,4 szerzői ív. A bibliográfiai rovat 2.504 bibliográfiai tételt tartalmaz.

A tudományszervezési *gyorstájékoztatás* keretében az akadémiai, állami és vezető pártsszervek – amint egy vizsgálatban kiderült, jórészt igénylés nélkül – 112,6 szerzői ív terjedelemben kaptak gyors tájékoztatást.

Az év folyamán időszerűvé vált a tudományszervezési dokumentációs munka *felülvizsgálata*, a Tudományszervezési Tájékoztató tartalmi, szerkesztési, terjedelmi kérdéseinek, valamint ezzel összefüggésben a gyors tájékoztatás hatékonysági, gazdaságossági körülményeinek az elemzése. A cél az volt, hogy mind a folyóirat, mind pedig az ezzel kapcsolatos szolgáltatás mind inkább megfeleljen a felhasználói igényeknek.

Ennek értelmében a Tudományszervezési Tájékoztató szerkezete ez idő szerint lényegesen nem változik, dokumentációs jellege megmarad, de a célszerűség több eredeti cikk, tanulmány

közlését kívánja a jövőben. Nemzetközi kitekintés és hazai tudománypolitikai gyakorlat: e két-tőnek kell uralkodóvá válnia a folyóiratban. A folyóirat terjedelme az eddigiekhez képest mintegy 10 szerzői ívvel csökken, ez részben a szemlék terjedelmének a csökkentésével, részben pedig a bibliográfiai anyag bizonyos szempontú szelektálásával kell elérni. A bibliográfiai rovatban csökken a másodlagos forrásból átvett címanyag, műfaji vonatkozásban pedig lényegesen kisebb mértékben kerül feldolgozásra a híranyag. Sor került a napilapok, hetilapok szelekciójára. Ezek a változtatások az igen értékes és a témában szinte egyedülálló bibliográfiai rovat használhatóságának további emelését célozzák. A folyóirat szakmai értékét kívánja fokozni a szemleciók lektorálásának fokozatos és fokozott bevezetése. Általában szakemberekkel kell megíratni a szemleciókat.

A folyóirat tartalmi orientálására, színvonalának emelésére szűk körű szerkesztő bizottság létesült, mely az 1982. évtől kezdődően funkcionál. A szerkesztő bizottság tagjai Román Zoltán (MTA Ipargazdaságtani Kutatócsoport) elnöklétével, Kónya Sándor (MTA Hivatala), Szántó Lajos (MTA Kutatásszervezési Intézet), Székely Dániel, Tamás Pál (MTA Szociológiai Intézet). A főszerkesztő Rózsa György, a felelős szerkesztő Balázs Judit.

Megtörtént a tudományszervezési dokumentációs munkán alapuló gyorstájékoztatási szolgáltatás felülvizsgálata is. E téren radikális változtatásokra került sor.

A gyorstájékoztatás eddigi formája megszűnik, helyette személyre szóló témafigyelés történik meghatározott témakörökben a tudományos kutatás tervezése, szervezése, igazgatása nemzetközi irodalmának területéről. Az ingyenes (és nem igényelt) cikkfordítások helyett az igényelt témakörökben annotált címanyagot kap a rendelő, s az érdeklődésére számot tartó cikkek rövidített fordítását megrendelheti.

A szolgáltatás egy szűk kör kivételével 1982-től kezdődően térítéses, a témafigyelés előfizetési díja témánként és évenként 800.– Ft, a fordítás pedig oldalanként 12.– Ft.

A változtatások lényege: a használat mérésének lehetősége. Az eddigi eredmények: 65 megrendelő összesen 199 témát rendelt meg, az előre meghatározott 9 témakörből, tehát átlagban személyenként mintegy 3 témát.

Információ

A hagyományos tájékoztató munka és a dokumentáció mellett központi témaként szerepelt a Könyvtár munkájában a modern értelemben vett információellátás. A Könyvtár képviselői aktívan működtek közre az előző évekhez hasonlóan a *Társadalomtudományi Információs Munkacsoportnak* (TIM) a hazai társadalomtudományi információs rendszerek kiépítését, szerveztségének és megfelelő technikai színvonalának megteremtését célzó munkálatokban. Folytatódott a számítógépes társadalomtudományi információs együttműködés tervének fokozatos kidolgozása és azok megvalósítása. Az MSZMP KB Agitációs és Propaganda Bizottsága által javasolt társadalomtudományi kutatási témák támogatása érdekében együttműködési javaslat született a kutatásokért felelős intézmények és az egyes társadalomtudományi szakterületek dokumentumállománnyal és információszolgáltatásokkal rendelkező központi könyvtárai között.

A Tudománypolitikai Bizottság az év folyamán 2,5 millió Ft egyszeri támogatást engedélyezett a gépesített társadalomtudományi információs együttműködés céljaira. Elsőként a közgazdasági, a szociológiai és a jogtudományi gépesített információ kap támogatást (Flopiline beszerzése stb.).

A Könyvtár változatlanul vezető szerepet vállalt a *Nemzetközi Társadalomtudományi Információs Rendszer* (MISZON) munkájában, a társadalomtudományi információs együttműködés programjának kidolgozásában, annak fokozatos megvalósításában. Nem kevés nehézségbe ütközik azonban e program – különösen az automatizálás – megvalósítása.

A MISZON egyik fő feladata a társadalomtudományok aktuális kérdéseit tárgyaló, a szocialista országok szakirodalmát tükröző *közös kiadványok* előállítása. Az év folyamán 16 közös kötet jelent meg (L. 6.5 tábla), 12 témakötet és 4 bibliográfiai kötet. A témakötetek anyagához 137 szemlével és referátummal járult hozzá a Könyvtár. A témaköteteket mindenek előtt az INION hasznosítja belföldi használatra, érthető okokból. A MISZON 4 állandó bibliográfiai sorozatához (KGST együttműködés – Polgári ideológia bírálata – Szocialista életmód – Fejlett szocializmus) 509 tételt, az INION bibliográfiai sorozatai részére 160 tételt, összesen tehát 669 bibliográfiai címet küldött a magyar fél.

Az 1981. évi munkaterv értelmében a Könyvtár koordinálta és szerkesztette a „Tudományos-technikai forradalom szociális-gazdasági aspektusai” c. témakötetet, melynek megjelenése 1982 első negyedében várható.

A MISZON és INION kiadványok *magyarországi terjesztése* viszonylag korlátozott, már csak nyelvi okok folytán is, mégis mintegy 100 intézményhez; könyvtárakhoz, érdekelt egyetemi tanszékekhez, kutatóintézetekhez, állami és pártintézményekhez, oktatási és információs központokhoz, szerkesztőségekhez és egyénekhez összesen 1.850 kötet jutott el belőlük.

A MISZON Automatizált Információs Rendszer (AIR) létrehozását, az együttműködési program további részleteit L. 22–23. p.

A hazai *természettudományi információellátásban* kiemelkedő szerep jutott a Könyvtár által működtetett Science Citation Index gépi szakirodalmi információs rendszernek. Az 1980. évi kísérleti időszak után az adatbázis 1981-ben már üzemszerű, térítéses szolgáltatásként működött. E munkaterület részleteire a jelentés az informatikai és tudományelemzési kutatási program című fejezete tér ki. (L. 30–32. p.)

HÁLÓZATI ÉS MÓDSZERTANI MUNKA

A Könyvtár összetett funkcióköréhez tartozik, hogy az intézmény az akadémiai intézeti könyvtárak hálózati központja. Ennek értelmében a Hálózati és Módszertani Szolgálatán keresztül szervezi, módszertani tevékenységgel, szolgáltatásokkal segíti és hangolja össze a hálózatban működő szakkönyvtárak munkáját.

A 47 természettudományi és társadalomtudományi profilú kutatóintézeti gyűjteményből álló akadémiai szakkönyvtári hálózat évi együttes gyarapodása 24.950 kötet könyv, 13.291 folyóirat évfolyam és 17.446 egység egyéb dokumentum volt. A hálózati könyvtárak *összállománya* 1981. dec. 31-én 1,358.789 könyvtári egység.

Az év folyamán a hálózatban kidolgozott pályázatok eredményeként tudományos könyvtárrá minősítést kapott az MTA Filozófiai Intézet, az Irodalomtudományi Intézet, a Közgazdaságtudományi Intézet, a Központi Fizikai Kutatóintézet, a Központi Kémiai Kutatóintézet, a Szegedi Biológiai Központ, a Történettudományi Intézet és a Világgazdasági Kutatóintézet Könyvtára.

A hálózat 36 könyvtárának külföldi könyvgyarapodását, 46 könyvtárának pedig külföldi folyóiratgyarapodását jelentette az OSZK KC ill. KFKC-hez. Részt vett az OSZK KFKC keretében folyó folyóirat preprintek hasonlításai és javítási munkáiban. Ellenőrzés után továbbította a hálózat 1982. évre szóló 3.711 tétel külföldi folyóiratrendelését a PKII-hoz, valamint 25 intézeti könyvtár 1.771 nyugati könyvrendelését az Idegennyelvű Könyvesboltba. A Szolgálat 34 könyvtárban tett látogatást, melynek során a könyvtári szolgáltatások, azok fejlesztési lehetőségei, állományvédelmi feladatok és egyéb időszzerű kérdések megvitatása volt előtérben. Közreműködött 16 könyvtár állományrevíziójának a megszervezésében, a törlésre került anyag kiiktatásának engedélyezésében.

Javaslatételre került sor az MTA természettudományi kutatólaboratóriumok könyvtárainak összevonását illetően. A Szolgálat módosító javaslatot dolgozott ki az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézet Könyvtára beruházási műszaki tervéhez, a Könyvtár illetékes szakértője által szakmai segítséget nyújtott az MTA Irodalomtudományi Intézet Könyvtára számára új raktárterek kialakításához.

Képzési feladatainak eleget téve a kiegészítő főiskolai vizsgára készülöket a Szolgálat konzultációk keretében segítette, biztosította számukra a szükséges irodalmat, továbbá középfokú képesítést nyújtó 200 órás könyvtárkezelői tanfolyamot indított.

Továbbképzés keretében 57 fő részvételével az új bibliográfiai leírás elsajátítására tanfolyamot szervezett és 9 fő számára biztosított részvételi lehetőséget az „Információs rendszerek és szolgáltatások a társadalomtudományokban” c. témával foglalkozó 3 hónapos továbbképző tanfolyamon.

Előadások és konzultációk folytak a következő témákban:

Szegő Károly: A KFKI kutatási feladatai.

Eöry Erika: A KFKI Könyvtára a kutatás szolgálatában.

Simai Mihály: A Világgazdasági Kutatóintézet kutatási feladatai.

Felvinczi Tamás: A Világgazdasági Kutatóintézet Könyvtára a kutatás szolgálatában.

Vinkler Péter: A KKKI kutatási feladatai.

Neszmélyi András: Számítógépes adatbank a KKKI anyagszerkezeti kutatásaiban. Kezdeményezés és publikációs adatbank létrehozására.

Ficzere Jenőné: A KKKI Könyvtára a kutatás szolgálatában.

Lázár Gabriella: A Szegedi Biológiai Központ kutatási feladatai.

Sárdy Péter: Aktuális könyvtárpolitikai feladatok.

Marton János: A Szegedi Biológiai Központ Könyvtára a kutatás szolgálatában. Scientometria vizsgálatok.

Központi szolgáltatásként összeállításra került az akadémiai hálózat folyóiratlelőhelyjegyzéke, megkezdődött 36 könyvtár bejelentése alapján a beszerzett nyugati könyvek központi hálózati címjegyzékének kiépítése.

REPROGRÁFIAI SZOLGÁLTATÁSOK

Fototechnikai szolgáltatások

A Könyvtár szolgáltatásainak sorában egyre bővülő szerepet játszik a reprográfia, feladatkörének jelentősége az informatikai szolgáltatások beindításával tovább szélesedett.

A megrendelések jellege a korábbi évekhez hasonló volt. Mikrofilmek teljes művekről, nyomtatványokról, kéziratokról készültek. Az illusztrációk, képek, kéziratrészletek, régi nyomtatványrészletek, térképek reprodukciói 35 mm-es tekercsfilmfelvétellel, 6x6 tekercsfilmfelvétellel és 9x12 cm-es síkfilmfelvétellel formájában kerültek előállításra. Emelkedő tendenciát mutat a meglévő mikrofilmek papírmásolatainak igénylése, egyes részek nagyíttatása. A megrendelések jellegén és mennyiségén nem változtatott az év közepén bevezetett ármódosítás sem. Az évtizedekkel ezelőtt kialakított és azóta változatlan szolgáltatási árak emelése már igen időszerű intézkedés volt. Az év folyamán megrendelésre 15.708 papírkép és 37.000 mikrofilmfelvétel készült. Állománygyarapítási célból a megrendelések mellett további 122.863 felvétel előállítására került sor.

Elektrosztatikus gyorsmásolás

A gyorsmásolatok össz mennyisége túlhaladta az előző évit. Az új gyorsmásoló gép használata folytán az ügyviteli iratmásolások átfutási ideje lerövidült. Új feladatként jelentkezett a Magyar Életrajzi Adattár részére a Gulyás-féle cédulák lemásolása, mely több mint 15.000 cédula másolatának elkészítését jelentette. Nőtt az állománygyarapítás céljából készített másolatok száma (32.388 db) is.

Az év folyamán teljesített megrendelések száma 1981-ben is 10.000 felett volt. Az elkészült másolatok és gyorsokszorosítások össz mennyisége 1,142.844 db volt, melyből az MTA Hivatala számára 611.657 db másolat készült.

Sok gondot jelentett a Rex Rotary sokszorosítógép elhasználódása, rossz műszaki állapota. Pótlására az év végén beérkezett a Roto nevű kisofszet gép, melynek az üzembehelyezésére és működtetésére 1982 elején kerül sor.

TUDOMÁNYOS MUNKA, KIADVÁNYTEVÉKENYSÉG

Tudományos munka

A Könyvtár a mellett, hogy rutin feladatokat ellátó szolgáltató intézmény, egyben tudományos műhely is. Az intézmény tudományos rangját feladatai, kutatóhely jellegét pedig a munkatársak kutatási eredményei, az ennek alapján megjelent publikációk, a tudományos konferenciákon való részvétel, különböző tudományos bizottságok munkájában való szereplések fémjelzik.

Az intézmény a tudományos munkát *kutatónapok* engedélyezésével segíti elő, az év folyamán 30 munkatárs részesült kutatónapra kedvezményben. A tudományos munka azonban nemcsak ennek keretében folyt, hanem jórészt – pl. ITKF – ezen kívül is. A külföldi konferenciákon tartott előadások nagy része is kutatónapra tevékenységen kívül készült. A kutatások során jelentős szakirodalmi, forrásfeltáró és tudománytörténeti eredmény látott napvilágot, a kutatási témák kiterjedtek többek között az irodalomtudományra, nyelvészetre, orientalisztikára, klasszika-filológiára, textológiára, történettudományra, dokumentációra, tudományometriára, informatikára, könyvtártanra, kéziratkutatásra, könyvtörténetre, könyvtártörténetre. A munkatársak publikációinak, tudományos előadásainak adatait a 13. számú táblázat foglalja össze.

A kutatónapot élvező munkatársak közül többen *kandidátusi disszertációjukon* dolgoznak, korábbi eredményeikre támaszkodva folytatják kutatómunkájukat. Rozsondai Marianne kötés-történeti résztanulmányokon dolgozott, melyek a Gutenberg Jahrbuch és az Interpress Grafik c. folyóiratban kerülnek közlésre. Apor Éva a modern perzsa irodalom kialakulása témakörhöz kapcsolódóan a Keleti Gyűjtemény egy kéziratát (Perzsa F.14. Majma-ye Mahmud) elemezte. Vargyas Péter folytatta az anyaggyűjtő és feldolgozó munkáját a készülő assziriológiai tárgyú kandidátusi disszertációjához.

Egyetemi doktori disszertációt készít Marth Hildegárd S. Elizondo: Farabeuf c. regényéről, folyamatban van az összegyűjtött anyag feldolgozása. Tözsér Ágnes megkezdte anyaggyűjtő munkáját az MTA működése a nyelvstudomány terén 1831–1849 című témában, Abaffy Csilla pedig Tamási Áron műveinek nyelvi stilisztikai elemzésével készül bölcsészkarai doktorátusára.

A továbbiakban a teljesség igénye nélkül néhány olyan kutatónapra tért ki a jelentés, amelyek 1981-ben befejeződtek vagy jelentősebb részeredményre jutottak. Durzsa Sándor befejezett egy *grammatikatörténeti tanulmányt*, amely egy hazai XII. századi kódex tartalmi elemzését foglalja magában. Kőrösiné Merkl Hilda egy *norvég nyelvkönyvet* szerkesztett az ELTE norvég szakos hallgatói számára és részt vett egy nagyobb norvég irodalmi szöveggyűjtemény összeállításában. Mokány Katalin *Técső* (Kárpát-Ukrajna) *magyar szókincsének* szótárszerű feldolgozásán tevékenykedett, Tözsér Ágnes befejezte *Petőfi műveinek képzőstatistikai vizsgálatát*.

Mikszáth Kálmán összes műveinek kiadásával kapcsolatos *textológiai munkák* eredményeként megjelent Rejtő István gondozásában a MKÖM 75. kötete, továbbá nyomdai előállítás alatt van az Sz. Garai Judit és Rejtő István által szerkesztett MKÖM 76. kötete, kiadásra vár a MKÖM 77., 78., 38. kötete, továbbá elkészült a 79. kötet, melyet Rejtő István Kroó Andrásal közösen rendezett sajtó alá. További kötetek munkálatai vannak különböző készultségű fokban folyamatban, így a MKÖM 81. kötete Pétervári Lászlóné és Rejtő István, a 82. kötete Sz. Garai Judit és Rejtő István szerkesztésében. valamint a 83. kötete S. Fürth Éva és Rejtő István szerkesztésében.

Megjelenés előtt áll Szántó György Tibornak az *akadémiai könyv- és folyóiratkiadás történetéről* szóló monográfiája és befejezéshez közeledik a Csengery Antaltól szóló dolgozata. Kőr-

mendy Kinga a XIV–XV. századi magyarországi könyv- és könyvtártörténeti kutatásai során az *esztergomi Collegium Christi könyvtárával*, a középkori magyar könyvkultúra kérdéseivel foglalkozott, a tanulmány kézírata megjelenésre vár. F. Csanak Dóra a *XVIII. századi irodalom- és művelődéstörténet* tárgykörében folytatta kutatómunkáját. M. Kondor Viktória *Batthyány Ervin gróf levelezésének* közlésre való összeállításán dolgozott, Vitályos László az *Ady-filológia* körében végzett munkája során elkészítette az Ady-levelezés kronológiai nyilvántartását.

A kutatómunka színvonalának és hatékonyságának emelése érdekében az intézmény az 1981. évi eredmények értékelésével párhuzamban, az eddigi kutatónap rendszerének fenntartása mellett bizonyos elvi szempontok szerint szabályozta és korlátozta a kedvezmény igénybevételek lehetőségét, továbbá a Könyvtár érdekeinek leginkább megfelelő témák orientálása érdekében pályázatra javasolt néhány kutatási-fejlesztési-ésszerűsítési témát a koordinált állományfejlesztés, a könyvtárgépesítés és a nyomtatott könyvkatalógus kérdésköréből.

Kiadványtevékenység

A Könyvtár tudományos munkájához szervesen kapcsolódik az intézmény kiadói tevékenysége, melynek során részben a belső munkatársaknak, részben pedig a Könyvtár kiadási profilját érintő témákban dolgozó külső szakembereknek a kutatási eredményei kerülnek publikálásra a különböző sorozatokban.

1981-ben a *Közlemények* sorozatban megjelent Rolla Margit: A fiatal Kaffka Margit c. mű, mely a pályakezdő Kaffka Margit kiadatlan leveleinek bevezető tanulmánnyal ellátott szövegkiadása. A *Kézirattári Katalógusok* sorozat legújabb köteteként napvilágot látott a Kandidátusi és doktori disszertációk katalógusa Abaffy Csilla és Tözsér Ágnes szerkesztésében, mely az 1975–1979 között megvédett akadémiai disszertációknak tudományszakonként csoportosított állománykatalógusa. A *Keleti Tanulmányok* sorozatot a Hungarian Turcology 1945–1974 című, Kakuk Zsuzsa által szerkesztett mintegy 2.000 tételt tartalmazó bibliográfia képviseli, mely a magyar turkológia 1945 utáni 30 évének termését mutatja be.

1981-ben új sorozat indult *Informatika és Tudományelemzés* címmel, melynek kötetei a hazánkban folyó informatikai és tudományelemzési tárgyú munkáknak lesz a publikációs fóruma. A sorozat első kötete Braun Tibor–Bujdosó Ernő–Ruff Imre: A tudomány mint a mérés tárgya címmel jelent meg, mely a magyar tudomány, a hazai publikációs fórumok, intézmények tudományometriai értékelésével, a tudományterületek helyzetével, a tudományos publikálás és kommunikálás kérdéseivel foglalkozik. A kötet teljesen elfogyott, második kiadás várható belőle.

Folyamatosan megjelent az *MTA Könyvtár Külföldi Gyarapodásai Jegyzékének* 4. füzet, a *Tudományszervezési Tájékoztató* 21. évfolyama, valamint az *ECSSID Bulletin* 3. száma.

A Könyvtár kiadásában megjelent munkák összesen 252 nyomdai ívet tesznek ki, melyből 116,6 nyomdai ív saját szerkesztésű és nyomású, 98,8 ív saját szerkesztésű, de külső nyomda állította elő, továbbá 36,6 nyomdai ívnél az *Analecta Linguistica* esetében a Könyvtár a szellemi kiadó szerepét töltötte be. A könyvtári kiadványtevékenység szellemi körébe tartozik a *Scientometrics* c. nemzetközi folyóirat szerkesztése is.

A nyomda összes oldalnyomásának a száma 1,047.550, melyből 816.600 nyomás a kiadványokat, 230.950 nyomás pedig az ügyviteli nyomtatványokat képviseli.

Az előző évhez képest javult a kiadványok és az ügyviteli nyomtatványok nyomásának aránya – jöllehet még ez az arány sem kedvező – a kiadványok javára. Ennek köszönhető, hogy a

belső szerkesztésű és nyomású anyag ívszáma a hosszú betegség miatti munkaerő kiesés miatt nem csökkent az 1980. évhez képest jelentősen. A Könyvtár kiadásában megjelent összes nyomdai ív száma magasabb az előző évinél, mert nyomdai kapacitás hiányában nagyobb mértékben vett igénybe a Könyvtár külső nyomdát.

Az év közepétől változás állt be a Könyvtár kiadványainak *terjesztési rendszerében*. Kölcsönös megegyezés alapján megszűnt az Akadémiai Kiadónak az MTA Könyvtár kiadványaira vonatkozó kizárólagos terjesztési joga. Új terjesztési szerződéseket kötött a Könyvtár a Könyvértékesítő Vállalat Könyvtárellátó Főosztályával, valamint az Állami Könyvterjesztő Vállalat Antikvár osztályával. A bizományi szerződések kiterjednek a kurrens kiadványok forgalmazása mellett az előzőekben megjelent kiadványokra is. A megkötött szerződések értelmében a terjesztés új rendje már funkcionál, amely hatásfokának lemérése egy későbbi időpont programja lesz.

A Tudományszervezési Tájékoztató szerkesztési elveinek vizsgálatával párhuzamosan sor került a folyóirat terjesztési kérdéseinek a megvitatására is. A Tudományszervezési Tájékoztató terjesztése továbbra is a Posta Központi Hírlap Iroda hatáskörében maradt, de a Könyvtárellátó Főosztály propaganda lehetőségeit igénybevéve egy igen széles körű előfizetési felhívást tett közzé a Könyvtár, hogy e megbízható igényfelmérés alapján döntsön a folyóirat példányszámát illetően. Az előfizetések számának növelését célzó akció végül is igen mérsékelt eredménnyel járt. A folyóirat sorsa jórészt terjesztési lehetőségeitől függ a jövőben.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

A Könyvtár mint nagy közgyűjtemény és szolgáltató intézmény több vonatkozásban része a nemzetközi kulturális és tudományos életnek. Nemzetközi az állománya, melynek egyik igen jelentős forrása a nemzetközi kiadványcsere. A nemzetközi kapcsolatok révén devizamentesen érkeznek öt világrészről a cserekiadványok és ennek viszonzásaként küldött tudományos publikációk pedig a magyar tudomány külföldi megismertetéséhez járulnak hozzá. Ugyancsak a nemzetközi kapcsolatai révén jut a Könyvtár a nemzetközi kölcsönzés adta előnyökhöz és a nemzetközi információcsere lehetőségeihez. A Könyvtár nemzetközi kapcsolatai kiterjednek mind az intézménynek, mind pedig a munkatársaknak a nemzetközi szervezetekben való tagságára, a szervezetek munkájában való közreműködésre, továbbá szakmai konferenciákon, tanulmányutakon való részvétellel és a külföldi könyvtáros szakemberek, kutatók és látogatók fogadására.

Együttműködési programok

Ahhoz, hogy egy tudományos könyvtár feladatait el tudja látni, szolgáltatásainak megfelelő színvonalát biztosítani tudja, egyre inkább szükség van a nemzetközi együttműködési lehetőségek kiaknázására. Az intézmény az említett hagyományos könyvtári nemzetközi együttműködési területek mellett központi szerepet biztosít az *információellátással* kapcsolatos együttműködési programoknak, nemzetközi kötelezettség vállalással segíti elő a hazai információs igények keletését.

A Könyvtár mint a Nemzetközi Társadalomtudományi Információs Rendszer, *MISZON* kijelölt nemzeti szerve a MISZON 1981. évi munkaterve alapján folytatta tevékenységét. Részt

vett a MISZON *szervezeti életében*, képviseltette magát Varsóban (máj. 18–23.) Biró Júlia könyvtári munkatárs és Molnár Imre külső szakértő által az automatizálás kérdéseivel foglalkozó tanácskozáson. Részt vett továbbá a *MISZON Rendszertanács* Prágában tartott VI. ülésén (jún. 14–20.), amelyen Rózsa György mint a delegáció vezetője, valamint a munkatársak közül Gregorovicz Anikó és Biró Júlia voltak jelen. A prágai tanácskozás napirendjén szerepelt a MISZON Automatizált Információs Rendszer (AIR) kiépítésének problémaköre, a MISZON részvétele a társadalomtudományi európai információs együttműködésben, a MISZON kijelölt nemzeti szervei részéről a Vietnami Társadalomtudományi Információs Intézet számára nyújtandó segítség kérdése, az információ hathatós terjesztését szolgáló kiadványügy, tehát mindazok a témák, amelyek alapcélkitűzései a programnak.

A *MISZON AIR* állandó munkacsoportja az 1981–1985. évre kidolgozott távlati terv alapján végezte feladatait és a rendszer kiépítését illetően jelentős eredményekre jutott. Elkészült az AIR műszaki tervének 3 kötete, melyek tartalmazzák az általános rendszertervet, a tagállamok társadalomtudományi információs rendszereinek leírását és a nyelvi ellátással kapcsolatos terveket.

A rendszer működtetését illetően születtek szerény eredmények. A SZUTA Társadalomtudományi Információs Intézete (INION) megkezdte a rendszer kísérleti üzemeltetését. Jelenleg a rendszer mintegy 90.000 közgazdaságtudományi, filozófiai és szociológiai bibliográfiai leírást tartalmaz s ezekből – elvben – havonta mágnesszalagot bocsát ki és a MISZON egyes kijelölt nemzeti szervei részéről megkezdődött a szalagok kísérleti futtatása, valamint lehetségessé vált az on-line információkeresés helyi illetve távoli felhasználók részére. Gyakorlatilag több hónapja bejelentett mágnesszalagok (közgazdaság, filozófia) mind a mai napig nem érkeztek meg. On-line kapcsolat áll fenn az érdekeltek bejelentése szerint az INION és a Bolgár Tudományos Akadémia Információs Intézete között. Az on-line kapcsolat létrehozása érdekében magyar részről is történt kísérlet, az INION és az MTA SZTAKI között on-line kapcsolat jött létre, amely arra enged következtetni, hogy az MTA Könyvtár az adatközlés technikai eszközei tekintetében elvileg készen áll a közvetlen telefonkábeles kapcsolat létrehozására. Ezzel kapcsolatban a Könyvtár bejelentette az MTA-nak egy cirill–latin betűs terminálberendezésre szóló igényét.

Az automatizált rendszer működtetésének alapvető feltétele a megfelelő *nyelvi eszközök kidolgozása*. Nemzetközi munkamegosztásban fokozatosan kerül sor a két- és többnyelvű tezauszok kiépítésére, a nyelvi dokumentumok elkészítésére. Ezekben a munkafolyamatokban is jelentős a magyar fél közreműködése.

A MISZON tevékenyen részt vesz az európai nemzetközi társadalomtudományi információs és dokumentációs szervezetek tevékenységében. Ennek a programnak a során kapcsolódik az Európai Társadalomtudományi Információs Együttműködés, az ECSSID illetve más nemzetközi szervezetek munkájához.

Az *ECSSID* 1981. évi programja alapján került sor az INION rendezésében az ECSSID 3. munkacsoportjának az értekezletére Moszkvában (szept. 1–5.) a *mágnesszalagcsere és az információs nyelvek kompatibilitása* tárgyában. Az MTA Könyvtár készítette el a szocialista országok társadalomtudományi mágnesszalagos információ cseréjére vonatkozó felmérést, e helyzetelemzés részleteiről tartott beszámolót az értekezleten Molnár Imre külső munkatárs. Az információs nyelvek kompatibilitása tárgyában Dienes Gedeonné az Országgyűlési Könyvtár osztályvezetője tartott előadást. Az értekezlet javaslatot tett a kelet-nyugati mágnesszalagos információcsere megindítására, valamint az egységes információs nyelvi segédlet, tezausz, deskriptorjegy⁷ék létrehozására.

Az UNESCO ún. bécsi társadalomtudományi központja, a francia társadalomtudományi egyesülés a SPES, valamint az ICSSID égisze alatt az ECSSID WG 4 ajánlása alapján ült össze Párizsban (jún. 29–júl. 3.) egy szeminárium, melynek tárgya az *európai társadalomtudományi gépi adatbázisok* kérdésköre volt. A szemináriumon részt vett Rózsa György főigazgató mint a szemináriumnak Prof. Jean Meyriat melletti társigazgatója és előadója, továbbá meghívást kapott a tanácskozássra Molnár Imre szakértő, mint előadó és hallgatóként Braun Tibor igazgatóhelyettes. Rózsa György „Specific characters of data bases in the social sciences and humanities”, Molnár Imre pedig „The use and production of computerized data bases in the European socialist countries” címmel tartott előadást, továbbá Molnár Imre „Networks in the USSR and the CMEA countries” című referátumában ismertette a MISZON rendszert. Az ECSSID WG 4 szemináriumán való nemzetközi részvétel biztosította a téma sokoldalú feltárását és a kelet-nyugati információs együttműködési lehetőségek fejlesztését.

Rendkívüli ülést tartott az ECSSID Stockholmban (máj. 19–23.), ahol a szervezet munkacsoportjainak tevékenysége, a *kiadványügy*, a *posztgraduális képzés*, az ECSSID-nek egyéb *nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatainak* megvitatása került napirendre. A tanácskozás célja volt többek között az ECSSID és az északi társadalomtudományi kutatási és információs szervezetek képviselői közötti kapcsolatfelvétel, a skandináv információs intézmények bekapcsolása az ECSSID programba. Az ülésen Rózsa György főigazgató vett részt, és a kiadványüggyel kapcsolatos napirendi pont előadójaként tájékoztatást adott az MTA Könyvtár kiadásában megjelenő ECSSID Bulletin tartalmi, szerkezeti, terjesztési kérdéseiről és mint a lap főszerkesztője közreműködésre hívta fel a skandináv államok résztvevőit. Továbbá vázolta egy új kiadványnak, az ECSSID Occasional Papers-nek a tervezetét. Az értekezlet pozitívan értékelte a Bulletin eddigi számait és megvitatta az Occasional Papers tervét, mely sorozatnak az esetleges megindításáról a későbbiekben történik döntés.

Az ülés alkalmából lehetőség nyílt svéd információs intézmények munkájának a megismerésére, különös figyelmet érdemel a Karolinska Intitutet információs részlege, melynek számítógépes szolgáltatásai egy esetleges együttműködési program keretében magyar vonatkozásban is gyümölcsözőek lehetnének.

Az ECSSID 1981. dec. 1–3. között tartotta III. konferenciáját a Bonn melletti Hennefben, melyen számos európai ország információs és dokumentációs szervezete képviseltette magát. A napirenden szereplő *tisztújítás* során a konferencia megválasztotta Rózsa Györgyöt a Steering Committee tagjává, az Editorial Board elnökévé valamint a WG 4 társelnökévé. A konferencia idejére jelent meg Rózsa György cikke az UNESCO központi társadalomtudományi folyóiratában az International Social Science Journal-ben „European co-operation in social science information and documentation: a process of maturation” címmel. A konferencia alkalmából a fogadó intézmény az Informationszentrum für Sozialwissenschaften – Bonn bemutatta számítógépes információs rendszerét, mellyel kapcsolatos konzultáció, véleménycsere során a magyar fél is kifejtette álláspontját.

A konferencia eredményeként könyvelhető el, hogy a kedvezőtlen nemzetközi légkör ellenére az ülés újabb programot fogadott el a további kelet-nyugati együttműködés jegyében.

Az ECSSID III. konferenciáját követően dec. 4–5-én Bonnban tanácskozott Földi Tamás elnökletével a Nemzetközi Dokumentációs Szövetség Társadalomtudományi Dokumentációs Bizottság FID/SD 3. ülése, melyen Rózsa György főigazgató és Molnár Imre információs szakértő képviselte az MTA Könyvtárát. Az ülés napirendjén szerepelt „*A társadalomtudományi információ a döntéshozatal szolgálatában*” című téma, melyhez kapcsolódva tartott előadást Molnár

Imre a Magyarországon működő felsővezetői szelektív információs rendszer felépítéséről és működtetéséről. A témában benyújtott előadások és ezek vitája széles képet nyújtottak az állami irányítás szolgálatában álló információs tevékenységről, a különböző információs modellekről.

Az 1981. évi nemzetközi társadalomtudományi információs együttműködés egyik jelentős eseménye volt a Committee on Conceptual and Terminological Analysis in the Social Sciences, COCTA által Bielefeldben (máj. 24–27.) szervezett konferencia, melyre négy világrész küldte el nyelvelemzési és információtudományi szakembereit. A konferencia (Conference on Conceptual and Terminological Analysis in the Social Sciences – CONTA) alapvető célja a *nemzetközi információs együttműködésben tapasztalható terminológiai problémák* megoldási lehetőségeinek vizsgálata, állásfoglalás kialakítása néhány nemzetközi támogatásra érdemes rendszertervezettel kapcsolatban.

A COCTA-konferencián résztvevő Rózsa György és Molnár Imre „Establishing the INTERMIN system model within UNESCO–INTERCONCEPT project” című előadásban ismertették elgondolásukat egy nemzetközi társadalomtudományi terminológiai rendszer létrehozására, a rendszer modelljének a kidolgozására.

A Könyvtár szervezésében 1981-ben is kiküldésre került a Comité International pour l'Information et la Documentation Sciences Sociales, CIDSS bibliográfiai sorozataihoz, a Bibliographie Internationale des Sciences Sociales 4 szériában megjelenő kiadványaikhoz a magyar szakirodalmi bibliográfiai anyag.

A CNRS, Centre de Documentation Sciences Humaines és az MTA Könyvtár között létrejött, közös tudománypolitikai dokumentációs folyóirat megjelentetését célzó együttműködési megállapodás végrehajtását a francia partnerintézmény szervezeti problémái, személyi változásai 1981-ben nem tették lehetővé.

Folytatódott a philadelphiai Institute for Scientific Information (ISI) és az MTA Könyvtár közötti együttműködési szerződés, melynek alapján rendszeresen szállítják gépi adatbázisuknak, a *Science Citation Index*-nek a mágnesszalagjait további felhasználásra.

Konferencián való részvétel, tanulmányutak

A nemzetközi együttműködési programokkal kapcsolatos rendezvényeken való részvétel mellett a Könyvtár munkatársainak lehetősége nyílt, hogy a legkülönbözőbb tudományszakokat érintő konferenciákon, tanulmányutakon vegyenek részt, részben akadémiai kiküldetés útján, részben pedig meghívással.

A Great Britain/East Europe Centre és a British Library közös rendezésében 1981. okt. 11–18. között egy bilaterális szimpóziumot tartottak Londonban „*A könyvtári szolgáltatások az információrobbanás korában*” címmel. E brit–magyar könyvtárügyi eseményre meghívott 8 tagú magyar delegációban Rózsa György főigazgató képviselte az Akadémiai Könyvtárat. A kerekasztal megbeszélés alkalmat adott arra, hogy a magyar szakemberek találkozassanak az angol könyvtárügy számos kiemelkedő személyiségével és az eszmecsere során mindkét fél által feltárt helyzetkép alapján megvitassanak olyan alapvető könyvtári feladatokat, szolgáltatásokat mint többek között az állománygyarapítási politika, szerzeményezési koordináció, cseretevékenység, a könyvtárközi kölcsönzés, referenz és forrástájékoztató, könyvtári hálózatok szervezése, a számítástechnikának az információkeresésben való alkalmazása. A mindkét fél számára hasznos szakmai eszmecserét néhány jelentős angol könyvtár meglátogatása zárta.

A Bolgár Tudományos Akadémia és a francia CNRS rendezésében a bolgár állam megalapításának 1300. évfordulója tiszteletére egy közös konferenciára került sor Szófiában 1981. nov. 23–28. között „*La bibliologie, la documentologie et les sciences de l'information*” címmel. A bolgár és francia szakembereken kívül a konferencián részt vettek a szocialista akadémiaik képviselői is. Az MTA részéről Rózsa György főigazgató vett részt és tartott előadást a kollokviumon.

Braun Tibor igazgatóhelyettes meghívást kapott a SZU Tudományos Akadémiája mellett működő Könyvtári Tanács és a SZUTA Természettudományi Könyvtára által 1981. októberében a szocialista országok tudományos akadémiai igazgatói számára rendezett szimpóziumra. A tanácskozáson, melynek témája a *tudományos kutatómunka könyvtári és információs ellátottsága*, az információs munka hatékonyságának kérdése volt. Braun Tibor „Az információszolgáltatás korszerűsítése az MTA-n” címmel előadást tartott. Továbbá a Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ (NTMIK) felkérésére ismertette az intézmény munkatár- saival az MTA Könyvtárában folyó informatikai és tudományometriai munkát.

A szimpóziumon való részvételhez kapcsolódóan lehetőség nyílt, hogy ugyancsak Moszkvában tartózkodó Rózsa György főigazgatóval együtt bilaterális megbeszéléseket folytassanak az Összszövetségi Tudományos és Műszaki Információs Intézet (VINITI), a Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ és a SZUTA Könyvtári Tanácsának képviselőivel, részben a felek munkájának kölcsönös megismerése, részben különböző együttműködési megállapodások céljából.

A társintézményekkel való együttműködést célzó rendezvények mellett a munkatársaknak lehetősége nyílt, hogy kutatási témáiknak megfelelő, különféle szaktudományokban rendezett konferenciákon is részt vegyenek. Ritoók Zsigmondné meghívást kapott a Római Egyetemtől a nov. 9–13. között megrendezett V. Convegno Interuniversitario-nak a *római és magyar egyetemek történetével* foglalkozó szekcióülésére, ahol előadást tartott a római egyetem XVI. századi magyarországi hallgatóiról.

Rozsondai Béláné *költéstörténeti* kutatásairól számolt be a wolfenbütteli Herzog August Bibliothek 1981. nov. 24–26. között tartott tudományos ülésszakán, ahol a bel- és külföldi meghívott szakemberek révén lehetőség nyílt a téma nemzetközi eredményeinek megismerésére és megvitatására.

A III. Nemzetközi Kőrösi Csoma szimpóziumon Bécsben (szept. 13–19.) Somlai György *tibetisztikai tárgyú* előadást tartott és lépéseket tett, a fogadó fél az Institut für Tibetologie der Universität Wien és az MTA Könyvtára közötti, szakmai dokumentumok reprográfiai úton való cseréjére.

Kőrösiné Merkl Hilda külföldön norvég nyelvet oktató tanárok nemzetközi szemináriumán vett részt, mely 1981. aug. 9–15-ig került megrendezésre Lillehammerben.

Vargyas Péter részt vett a Rencontre Assyriologique Internationale XXVIII. Bécsben 1981. júl. 6–11-ig tartott ülésszakán, ahol lehetősége nyílt a téma legfrissebb kutatási és ásatási eredményeinek a megismerésére.

Rózsa György főigazgató és Rejtő István igazgatóhelyettes a Vietnami Társadalomtudományi Információs Intézet kezdeményezésére 1981. jan. 18–febr. 2. között látogatást tett Vietnamban. Az MTA Könyvtár, mint koordinátora a szocialista országok akadémiai által a MISZON keretében *Vietnammak nyújtandó információs és szakmai segítségnyújtásnak*, e látogatás jegyében is ezzel a kötelezettséggel járó feladatnak akart eleget tenni. A látogatás során Hanoiban a Társadalomtudományi Intézet vezetőivel, az intézmény beszerzési, információs és technikai szolgáltatási ügyeivel foglalkozó munkatársakkal megvitaták az intézet helyzetét, képet kapva

a legfontosabb problémákról. Tervezetet készítettek a vietnami féllel közösen a legfontosabb szükségletekről, mely kiterjed a kulturális értékek konzerválásának kérdésére, az ehhez elengedhetetlenül szükséges technikai bázis megteremtésére, a szakember képzés megoldási lehetőségeire, valamint a nemzetközi szervezetek által adható segítségnyújtás igénybevételére. E tervezet alapján készült az a munkadokumentum, amely a MISZON Rendszertanács 1981. évi prágai értekezletén a Vietnamnak nyújtandó koordinált segítségnyújtással kapcsolatos napirendi pont alapját képezte.

A tanulmányút során lehetőség nyílt a déli országrész meglátogatására is, így Ho Si Minh város Társadalomtudományi Intézetének, a volt Dél-Vietnami Nemzeti Könyvtárnak a felkeresésére. Mindkét városban a kölcsönös eszmecserék mellett Rózsa György főigazgató előadást tartott az intézmények munkatársainak az MTA Könyvtár tevékenységéről, információs feladatairól, nemzetközi együttműködési programjairól.

Magyar és magyar vonatkozású anyag előzetes felmérése, a további kutatások előkészítése volt a célja Rejtő István igazgatóhelyettesnek az Ukrán Akadémia Lvovban működő Tudományos Könyvtárában 1981. máj. 12–22. között tett látogatásának. A 150 éves eredetileg lengyel alapítású könyvtár történelmi és geográfiai helyzeténél fogva kéziratok és régi nyomtatvány gyűjteményében számos olyan dokumentumot őriz, különösen az 1848/49-es mozgalmakkal kapcsolatban, amelyeknek feltárása magyar vonatkozásai miatt a hazai kutatás számára jelentős forrás.

Braun Tibor és Bujdosó Ernő tapasztalatcsere céljából járt Prágában (dec. 8–11.), ahol tanulmányozták a *szakirodalmi információszolgáltatás tartalmi és szervezeti felépítését*. E program során megismerkedtek a Csehszlovák Tudományos Akadémia Könyvtárában és Információs Központjában, valamint egyéb információs intézetekben működő gépi rendszerekkel és felmérték az információellátással kapcsolatos esetleges együttműködési lehetőségeket.

A cserekapcsolatok bővítése, a kiadványcsere kapcsán felmerülő problémák megbeszélése, újabb cserepartnerekkel való kapcsolatfelvétel volt az úticélja Domsa Károlyné 1981. áprilisában Jugoszláviában tett tanulmányútjának. A kiküldetés során Belgrádban a Szerb Akadémiai Könyvtár, a Nemzeti Könyvtár, és az Egyetemi Könyvtár, Novi Sadban a Filozófiai Fakultás Könyvtára, ezen belül a Magyar Tanszék könyvtára és Vajdasági Akadémia illetékes munkatársaival kiadványcsere ügyben folytatott tárgyalások eredménnyel zárultak és hozzájárultak a jugoszláviai kiadványcserében rejlő lehetőségek maximális kihasználásához.

Vargyas Péter *aspirantúrájával* kapcsolatban két ízben járt Leningrádban aspiránsvezetőjénél. Dandamaev professzornál.

Madary Kamill 1 hónapot töltött Svédországban ösztöndíjjal, részben *nyelvgyakorlási*, részben *szakmai továbbképzés* céljából.

Az év folyamán akadémiai, illetve az Akadémia által támogatott utakon, valamint egyéb kiküldetésben 16 fő 35 alkalommal összesen 269 napot töltött külföldön. (L. 10.1 sz. táblázatot).

Külföldi látogatók

A Könyvtár munkatársainak a konferenciákon, tanulmányutakon való részvétele szakmai látókörik kiszélesítését, egymás munkájának megismerését teszi lehetővé. Ugyancsak a szakmai kapcsolatok ápolását jelenti az a számos külföldi látogató, akik az MTA Könyvtárát felke-

resik, akár mint könyvtáros szakemberek, akik a Könyvtár munkájával kívánnak megismerkedni, akár mint kutatók, akik a gyűjtemény anyagát, a Könyvtár szolgáltatásait kívánják igénybevenni.

A Könyvtárnak az 1981. évi látogatói közül a jelentés csak néhányat említ kiragadott példaként. A Könyvtár vendége volt többek között *Jean-Pierre Clavel*, a lausannei Bibliothèque Cantonale et Universitaire igazgatója, aki a SIBIL könyvtárgépesítési program irányítója. Előadás és konzultáció keretében ismertette a rendszer működését, a könyvtári folyamatok gépesítését a beszerzéstől a katalogizáláson át az olvasószolgálati nyilvántartásokig. Az évek óta működő program a hazai könyvtárfejlesztés szempontjából is érdeklődésre tarthat számot.

A Könyvtár vendége volt *Inesa Hodos*, a SZUTA Társadalomtudományi Információs Intézetének igazgatóhelyettese, aki látogatása során a hagyományos könyvtári munkafolyamatok, különös hangsúllyal a szerzeményezési munka iránt érdeklődött. A Könyvtár vezető munkatársainak egy konzultációs jellegű beszámolót tartott az intézményük munkájáról, eredményeiről.

Ugyancsak a moszkvai Társadalomtudományi Információs Intézetből fogadta a Könyvtár *V.R. Hiszamutgyinov* osztályvezetőt, az INION Automatizált Információs Rendszerének főkonstruktorát és két kollégáját, *V.A. Glinszkij* és *N.I. Koszicsenko* tudományos munkatársakat. Szakmai programjukban szerepelt az ITKF munkájának megismerése, a SCI rendszer felépítésének, a rendszeren alapuló szolgáltatásoknak a tanulmányozása, valamint a Budapest–Moszkva (INION) on-line kapcsolat lehetőségének kipróbálása és a MISZON AIR-ral kapcsolatos további együttműködési lépések megbeszélése. A szovjet látogatók on-line telefonkapcsolatot teremtek az INION közgazdaságtudományi és filozófiai adatbázisával az MTA SZTAKI segítségével.

A Könyvtár információs programja iránt érdeklődött és e célból tett látogatást az NDK Tudományos Akadémiája Tudományos Tájékoztató Központjának több munkatársa. Így *Werner Richter*, a Tájékoztató Központ igazgatója, akit a SCI rendszer, az ezen alapuló szolgáltatási lehetőségek érdekelték, *Horst Günther Strüwing*, az intézmény tudományos munkatársa, aki a társadalomtudományi információ magyarországi helyzetével, a Könyvtárban folyó társadalomtudományi információs munkával ismerkedett és *Günther Lotz* tudományos munkatárs, akit mint a „Beiträge zur Forschungstechnologie” c. kiadványsorozat szerkesztőjét elsősorban a Scientometrics és a Tudományszervezési Tájékoztató szerkesztőségi munkája érdekelte. A vendégek számára az érdeklődési körüknek megfelelően további szakmai programot biztosított a Könyvtár a budapesti társintézményeknél.

Hoang Vi Nam, a Vietnami Társadalomtudományi Információs Intézet igazgatóhelyettese kereste fel a Könyvtárat európai útja alkalmából. Megismerkedett a Könyvtár szervezetével, feladataival, eredményeivel, különös tekintettel az információellátás terén végzett munkájával.

A nemzetközi kiadványcserével kapcsolatos kérdések megbeszélésére kereste fel a Könyvtárat többek között *J.F. Grigorjeva* osztályvezető a leningrádi Szaltükov-Scsedrin Könyvtárból, *Sinor Dénes*, a University of Indiana-Bloomington professzora és mások. A személyes tárgyalások célravezetőnek bizonyulnak mindkét fél részére a munka során jelentkező problémák megoldásában.

Az MTA CNRS közötti egyezmény keretében fogadta a Könyvtár *Rajna-Sed Gabriellát*, a párizsi Institut de Recherche et d'Histoire des Textes osztályvezetőjét, aki mint hebraista művészettörténész a Keleti Gyűjteményben folytatott kutatómunkát.

A Könyvtár 1981. évi látogatóinak teljes névsorát a 10.2 sz. táblázat összegezi.

Külföldi tagságok

Az MTA Könyvtára tagja az International Federation for Documentation (FID) és az International Association of Orientalist Librarians (IAOL) nemzetközi szervezeteknek. Folyamatban van az EUSIDIC-ben, az európai on-line társaságban való részvétel is. Az intézményi tagság mellett a Könyvtár számos munkatársa egyénileg tagja különböző szervezeteknek, tudományos társaságoknak, szerkesztője, szerkesztőbizottsági tagja különböző nemzetközi fórumoknak. A munkatársaknak a nemzetközi szervezetekben, testületekben való tagságát a 12. sz. táblázat sorolja fel.

AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

A Levéltár folytatta feladatának megfelelően az Akadémia *iratanyagának* begyűjtését, rendezését, feldolgozását, gyarapította a *hang- és képanyagát* és végezte az állománya és különféle nyilvántartása alapján az információs szolgáltatást.

Az 1981. évi gyarapodás 17,92 iratfolyóméter, 43 hangfelvétel (124 óra), 664 fényképfelvétel volt. Az összállomány 1981. dec. 31-én 1.070 fm iratanyag, 8.785 db képanyag és 1.001 óra hanganyag.

A Levéltár az iratanyag átvételén, annak feldolgozásán kívül közreműködött az MTA Hivatalánál végrehajtott iratselejtezésben, szakmailag irányította az iratanyag átvételre való előkészítését. A beérkező iratanyagok mellett tervszerűen beszerezte és naprakészen feldolgozta az MTA elnökségi üléseinek és közgyűléseinek anyagait. Az előző évekhez hasonlóan gyűjtötte a napilapokból az MTA-ra, az MTA tagjaira vonatkozó cikk-kivágatokat.

A KESZ tulajdonában lévő nagyobb rendezetlen eseményképanyag került a Levéltár állományába, melynek megtörtént a feldolgozása.

A hangarchiválás felvételei a közgyűlésről, tudományos konferenciákról és ülésekről, székfoglaló előadásokról, tudományos jellegű riportokról, különböző emlékülésekről készültek, melyeknek az archiválásuk megtörtént. A hangarchiválási munka tapasztalatait összegezve elkészült a hangarchiválási szabályzat tervezete. A hanganyag másolás illetve helybeni lehallgatás útján használható.

A Levéltár vezette az *MTA társadalomtudományi kutatóhelyei által művelt* és nyilvántartásba vétel céljából bejelentett *kutatási témákat* és azokon bekövetkezett változásokat. Új feladatként jelentkezett az MTA főtítkárának utasítása alapján a *társadalomtudományi célú külföldi kiküldetésekről és tanulmányutakról* szóló útijelentések nyilvántartásának megszervezése és gondozása. A nyilvántartás 1981. április 1-óta működik a Levéltár által elkészített ügyrend alapján. 1981. dec. 31-én a nyilvántartás 627 útijelentést foglalt magában. A Levéltár az előírássoknak megfelelően havonta összesítőt készített a beérkező útijelentésekről, amelyeket megküldte a bejelentésre kötelezett főhatóságoknak.

Jelentős esemény volt az 1981. októberében Szolnokon a Művelődési Minisztérium rendezésében megtartott levéltári értekezlet. A levéltári vezetők számára szervezett országos tanácskozás megvitatta a levéltárakkal szemben támasztott társadalmi igényeket, amelyen az MTA Levéltára is képviseltette magát.

A szocialista akadémiák levéltárainak együttműködési programja keretében összeállításra került a magyar levéltárak tevékenységével foglalkozó irodalom bibliográfiája, mely a Szovjet Tudományos Akadémia Levéltárának időszakonként megjelenő kiadványában kerül publikálásra.

KÖZÉPKORI HUNGARICUM-KUTATÁSI PROGRAM

Az MTA központi kutatási alapjából különböző tudományos programok céljára, meghatározott időre szerződéses alapon anyagi támogatást nyújt több olyan munkacsoport számára, melyek a Könyvtár szervezeti keretében működnek.

Az első ilyen munkacsoport az 1978-ban alakult Középkori Hungaricum Kutatócsoport, melynek feladata felkutatni a magyarországi eredetű, illetve a középkorban Magyarországon használt kódexeket és a nyomtatott könyveket 1526-ig, valamint összegyűjteni a középkori magyar könyvtulajdonra vonatkozó adatokat, távlatokban pedig kiadásra előkészíteni a középkori magyar könyvtulajdon corpusát.

Ennek megfelelően gyűjti a csoport

- a Magyarországon található és a középkorban is Magyarországon használt kódexek és 1526 előtt nyomtatott könyvek adatait,
- a szakirodalom alapján a témában eddig publikált anyagot,
- az elveszett könyvekre vonatkozó forrásanyagot,
- a külföldi gyűjtemények kódex- és régi könyvanyagáról kiadott és Magyarországon megtalálható nyomtatott katalógusokból a magyarországi provenienciájú darabokra vonatkozó adatokat.

Az 1981. évi munkálatok során összesen 1.074 cédula készült az összegyűjtött adatokról; 415 végleges, 108 további pontosítást kívánó ideiglenes cédula kódexekről és nyomtatott könyvekről, 475 cédula elveszett kötetekre vonatkozó adatokról, 49 feltételezett könyvről és 27 cédula egyéb adatokról. Jelentősen előrehaladt az anyaggal kapcsolatban készülő possessor mutató és rövidítésjegyzék összeállítás.

Az év folyamán befejeződött az Akadémiai Könyvtárban található kódex- és régi könyv katalógusok átvizsgálása, folytatódott az OSZK-ban, és megkezdődött az Egyetemi Könyvtárban ugyanennek a katalógus feltáró munkának az elvégzése. Túlnyomórészt elkészült az MTA Könyvtárában lévő régi magyar könyvek possessorok szempontjából való átvizsgálása.

A több éves munkálatok során a megállapítások szerint összegyűlt a középkori magyar könyvanyag fennmaradt vagy adatokból ismert részének mintegy 70 százaléka. Az összegyűlt értékes anyag máris alkalmas arra, hogy segítséget nyújtson a középkori magyar művelődéstörténettel foglalkozó kutatók számára.

INFORMATIKAI ÉS TUDOMÁNYELEMZÉSI KUTATÁSI PROGRAM

Informatikai tevékenység

Az Institute for Scientific Information Science Citation Index mágnesszalagjain alapuló 1980. évi kísérleti, térítésmentes heti gépi szakirodalomfigyelő szolgáltatásról 1981. január 1-vel megtörtént a térítéses szolgáltatásokra való áttérés.

A kísérleti időszakban a felhasználók által igényelt nagymennyiségű szolgáltatás miatt kényszerűségből bevezetett korlátozások hatályukat veszítették. A felhasználók minden szolgáltatástípusból korlátlan mennyiségű információt rendelhettek és az anyag hetenként rendszeresen postázásra került.

Az 1981. évi előfizetési árak a kísérleti periódusban nyert adatok alapján alakultak ki, melyeket a szolgáltatás típusainak megfelelően a 11.1 sz. táblázat részletezi.

Az egyes szolgáltatásokat igénybevevők tábora gyakorlatilag az év elején kialakult, számuk azonban az év folyamán tovább nőtt. A felhasználók az 1981. évben 3.200 folyóirat tartalomjegyzéke, 400 ASCATOPICS profil, az előző évben készített 300 ún. standard ASCA profil, valamint a „science” területén, az előfizető igényétől függő, bármely témakörben készült ASCA témafigyelési lehetőségek közül válogathattak.

A különböző szolgáltatások előfizetőinek számát és az igénybevett szolgáltatások típusok szerinti megoszlását 11.2 sz. táblázat mutatja. Az előfizetők főhatóságok szerinti megoszlását pedig a 11.3 sz. táblázat foglalja össze.

A szolgáltatások mennyiségéről szemléltető adatként említhető meg, hogy a számítógépre vitt kérdések száma 15.842 db ASCA, 384 db ASCATOPICS, összesen tehát 16.226 db volt, a felhasznált gépidő pedig 213 óra. A kinyomtatott és szétküldött printout ívek száma az ASCA esetében 62.000 ív, az ASCATOPICS esetében 91.000 ív, tehát összesen 153.000 ív volt. 28355 db boríték került postázásra, az összes feldolgozott deskriptorok száma (indexing terms) elérte a 32,194.300 darabot.

Az 1981. év folyamán 141 új ASCA profil készült, és a futó profilokon közel 100 esetben került sor változtatásokra, a profilszerkesztők saját vagy az előfizetők kezdeményezésére.

A Számítástechnikai és Rendszerszervezési Csoport az ASCA/ASCATOPICS rendszer üzemeltetése mellett a software-ben a megbízhatóbb működést és ellenőrzést elősegítő programbővítéseket végzett. A Profilszerkesztői Munkacsoporttal együttműködve számítógépes programot dolgozott ki a megrendelők számára kiküldésre kerülő ASCA válaszlevezelőlapok értékelésére, a tudományterületenkénti relevancia arányok és eloszlásfüggvények számítására. A relevancia és a zaj szinteket tudományterületenként 125 ASCA profilra 1900 válaszlevezelőlap adatai alapján a 11.4 sz. táblázat mutatja. A „határterületekre” vonatkozó százalékos érték a relevancia és a zaj százalék összegének a 100 %-ból való levonásával áll elő. Ugyanezen a táblázaton került feltüntetésre a hetenként szolgáltatott bibliográfiái tételek (hit-ek) átlagos darabszáma.

A heti gépi szakirodalomfigyelési szolgáltatásokért 1981-ben 3.075 eFt folyt be. A felhasznált gépóra, a szükséges papír ára, a postaköltség, a szalagok évi előfizetési ára, az ITKF dolgozóinak munkabére összesen 3.240 eFt-ot tesz ki. Tehát az említett kiadások összege egyensúlyban van a bevétellel, figyelembe véve még azt a körülményt is, hogy 41 fő, az MTA rendes és levelező tagjaként az MTA főtitkára kezdeményezésére 222.500 Ft értéket képviselő térítésmentes szolgáltatásban részesült. Ezek a körülmények arra mutatnak, hogy a szolgáltatások árai reálisak és a rendszer már a térítéses időszak első évében is önfenntartó volt. Az 1982. jan. 15-ig beérkezett, az 1982. évre szóló megrendelések összege 3.510 eFt, ami 14 %-kal haladja meg az 1981. évi bevételt.

A gépi szolgáltatások mellett a manuálisan kezelhető SCI kötetek használata is nőtt, az informatikai olvasótermet 510 alkalommal vették igénybe, ami az előző évi olvasó forgalomhoz képest 14 %-os növekedést jelent.

Tudományelemzési tevékenység

1981 tavaszán az ISI szakemberei installálták az ISI néhány tudománymetriai programját és javaslatokat tettek hasonló programok készítéséhez. Ezek felhasználásával lehetővé vált egy

új programrendszer kidolgozása, amely az SCI gépi adatbázis felhasználásával a tudományos publikációs tevékenység nemzetközi összehasonlításra alkalmas mutatószámait állítja elő. Ennek segítségével megkezdődött különböző szakterületek magyar tudományos publikációs tevékenységének más országok publikációs termésével való rendszeres összehasonlítása.

Az MTA főtitkára megbízásából elkészült egy tudományometriai elemzés, mely az MTA kutatóhelyein az elmúlt ötéves tervidőszakban folyó publikációs tevékenységet mérte fel. Az elemzés eredményeiről „A magyar tudományos alap kutatás mutatószámai. Publikációs tevékenység az MTA természettudományi kutatóhelyein 1976–1980” címmel kutatási jelentés készült, melynek anyaga az „Informatika és Tudományelemzés” c. sorozatban könyv formájában is meg fog jelenni.

A tudományelemzési munka további publikációs eredményeiként említendő meg a Braun Tibor–Bujdosó Ernő–Ruff Imre: A tudomány mint a mérés tárgya. Tudományometriai kutatás Magyarországon című 800 példányban megjelent kötete, valamint a nyomdai leadásra került Braun Tibor–Bujdosó Ernő: Analitikai kémia a tudománymetria tükrében c. monográfia kézirat. Továbbá az ITKF szervezeti keretében működik a Scientometrics-nek a szerkesztősége.

Az MTA főtitkára az MTA Könyvtár keretében a kutatásirányítás feladatainak ellátásához szükséges információk szolgáltatására Kutatási Információs Szolgálatot hozott létre. Az ITKF szervezeti keretében működő Szolgálat feladata, hogy az MTA SZTAKI számítógépén kiépítendő és az MTA székházába telepített terminálon keresztül üzemeltetett adatbank és adatbázis rendszer felhasználásával információt szolgáltasson a kutatásirányításért felelős szervek számára. Ennek a feladatnak a keretében folyik a Központi Publikációs Adatbank építése, mely a következő szolgáltatások ellátására lesz alkalmas:

- egységes intézeti ill. összakadémiai bibliográfiák összeállítására (szerző- és címszóindexszel)
- bibliográfiai adatok szerinti lekérdezőrendszer működtetésére mind on-line, mind off-line üzemmódban és
- tudományometriai adatok és mutatószámok számítógépes előállítására.

MAGYAR TÖRTÉNETI NÉVTÁR PROGRAM

Az ugyancsak az MTA központi kutatási alapjából támogatott magyar történeti névtár kutatási program keretében folytatódott az életrajzi adattár gyűjtőmunkája. A gyűjtés kiterjedt minden olyan névre, mely a magyar művelődéstörténet szempontjából említésre érdemes. Az adatgyűjtés a nevek mellett kiterjedt a részletes születési és halálozási adatokra, valamint az életrajzi forráshelyek feltüntetésére. Az 1979 közepén megkezdődött adatgyűjtés során 1981 végéig 33.247 név és ehhez tartozó 122.760 forrásadat gyűlt össze. Ezeknek az adatoknak folyamatosan megtörtént a megfelelő szempontok szerinti rendezése.

E kutatással összefüggésben került sor az MTA Könyvtár Kézirattárában őrzött Gulyás Pál féle kéziratos életrajzi adattár kiadásra való előkészítésére, szerkesztésére. A múlt év folyamán mintegy 50 nyomdai ív terjedelmű anyag szerkesztése készült el. A befejezetlen Gulyás Pál: Magyar írók c. munkája további kötetének kiadását a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése vállalta. A kötet megjelenítésével a műfajban egyedülálló kézikönyvvel gazdagodik a magyar biográfiai irodalom.

1848–49. ÉVI SZABADSÁGHARC SAJTÓVISSZHANG PROGRAM

Az 1980-ban szervezett, az MTA kutatási alapjából támogatott munkaközösség feladata, hogy az 1948-ban, a szabadságharc centenáriuma összegegyűjtött folyóirat cikkanyagot feldolgozza és távolról a feldolgozott anyagból egy bevezető szöveggel ellátott gyűjteményt adjon ki.

1981-ben az összegegyűjtött anyag feldolgozása és kiegészítése gyors ütemben folyt. Teljesen befejeződött a francia, svájci szövegek feldolgozása, előkészítése a kutatómunkára. Az osztrák gyűjtésből csekély anyag rész vár még feldolgozásra, az angol és amerikai szövegek átnézése, értelmezése, gépettetése mintegy a felénél tart. Új gyűjtési területként feldolgozásra kerültek a bibliográfiailag számbajelölhető orosz folyóiratok és megindult az itáliai folyóiratok átnézése is.

A német nyelvterületen 1948-ban nem történt gyűjtés, e feladat megoldására erre a célra biztosított ösztöndíj keretében kerül sor.

Az 1981. év gyűjtőmunkájának eredménye 620 bibliográfiai tétel az itáliai és orosz folyóiratok alapján, valamint 3.373 gépett oldal a francia, svájci, angol, amerikai és osztrák folyóiratokból.

KÖNYVTÁR ÉS PROPAGANDA

Az év folyamán a Könyvtár úgy is mint muzeális értékű gyűjtemény, úgy is mint a kutatás modern igényeinek kielégítője hangot kapott a Rádió és a TV adásaiban, a napilapok és egyéb publikációs fórumok hasábjain.

A Rádió a „Híres magyar könyvtárak” című sorozatában műsorra tűzte az Akadémiai Könyvtár bemutatását. A műsort Korompay János vezette, a nagyközönség számára vázolta a Könyvtár történetét, a magyar kulturális életben betöltött szerepét. A műsorban közreműködött Csanak Dóra és Apor Éva, akik a Könyvtár Kézirattárának és Keleti Gyűjteményének kialakulását, fejlődését vázolták a hallgatóság előtt, kiemelve állományukból néhány felbecsülhetetlen értéket és egyedi érdekességet. Keresztury Dezső mint a Könyvtár használója szolt a könyvtári élményeiről a műsor során, majd Rózsa György a hagyományokat, a kulturális múltat őrző könyvtár mellett bemutatta a modern funkciókat betöltő Akadémiai Könyvtárat, amely nemcsak modern állománygyűjtemény, akadémiai csereközpont, modern akadémiai levéltár is, hanem tudományos műhely és a legmodernebb információszolgáltatást ellátó informatikai központ is.

Ez utóbbi funkció ismertetése volt a célja a TV Delta tudományos híradója keretében elhangzott előadásnak, „ISI szolgáltatások az MTA Könyvtárában” címmel. A műsor bemutatta a philadelphiai Institut for Scientific Information animációs propaganda filmje alapján az információ fejlődésének, tárolásának, feldolgozásának, terjesztésének útját a legrégibb idők től, napjaink legmodernebb automatizált adatbázisáig. Az MTA Könyvtárában működő ISI adatbázisok jelentőségéről, a modern információszolgáltatás gyorsaságáról, hatékonyságáról szolt a filmet követően a műsorban közreműködő Rózsa György, vázolta egyben az Akadémiának, a Könyvtárnak a modern igényekhez alkalmazkodó információellátással kapcsolatos feladatkörét.

A TV nézők széles tábora mellett szűkebb szakmai közösségekkel is felvette a kapcsolatot a Könyvtár abból a célból, hogy a kutatókat, könyvtárosokat, érdeklődőket előadás, konzultáció formájában tájékoztassa az ISI adatbázisok tartalmi lényegéről, az azokon alapuló szolgáltatások igénybevételének a lehetőségeiről, az adatbázisok kötetek formájában megjelent anyagának használhatóságáról. Így került sor a munkatársak előadásában a Science Citation Index adat-

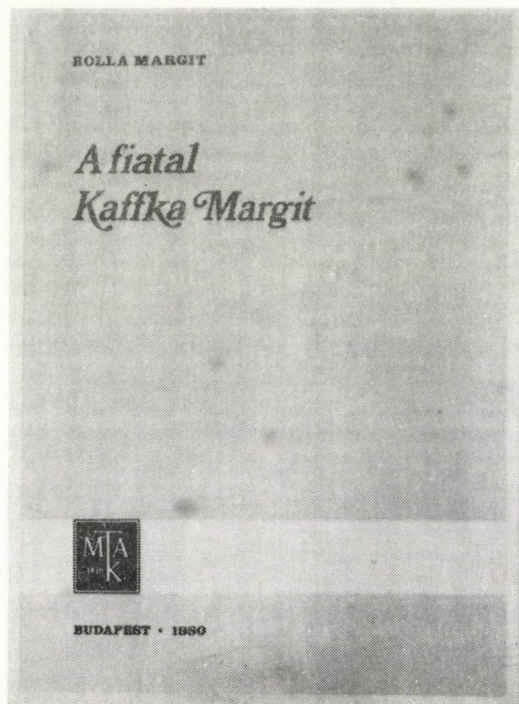
bázis, az ezen alapuló szakirodalmi szolgáltatásainak ismertetésére, valamint a Social Science Citation Index és az Arts and Humanities Citation Index köteteinek az elemzésére, használatának a gyakorlatban való bemutatására.

Számos esetben került sor arra, hogy a sajtóban a legkülönbözőbb vonatkozásban nyilvánosságot kapott a Könyvtár. Számátalan hivatkozás történt a tudományos publikációkban állományára, használók mondták el véleményüket a Könyvtár anyagáról, szolgáltatásairól. A bel- és külföldi lapok és folyóiratok a Könyvtár kiadásában megjelenő kiadványokról adtak hírt könyvismertetések formájában. A Könyvtárról megjelent cikkanyag bibliográfiáját a 14. sz. táblázat összegezi.

A Könyvtár közönségkapcsolatainak sorában említendő meg, hogy anyagát alkalmanként kiállítás formájában tárja az érdeklődők elé. Az év folyamán Vergilius halálának 2.000 évfordulója alkalmából az MTA I. Osztálya és a Klasszika-Filológiai Bizottság felkérésére a Könyvtár állományában lévő Vergilius-anyagból, műveinek tudományos igényű magyar fordításaiból, a róla szóló magyar szakirodalomból kiállítást rendezett.

Rendszeresen kiállítja az új könyvek és folyóiratok legérdekesebb darabjait, valamint a Könyvtár kiadásában megjelenő sorozatok egyes köteteit. A Könyvtár az ECSSID Hennefben tartott III. Konferenciája alkalmából a tagállamok társadalomtudományi információs kiadványaiból rendezett kiállításra küldte el saját és több nagykönyvtár és információs intézet anyagát.

A Könyvtár propagandáját, megismertetését szolgálják az érdeklődő csoportok fogadása, jóllehet az intézmény a jelenlegi zsúfolt elhelyezés miatt csak a könyvtárosi szakmai, tanulmányi jellegű látogatási kéréseknek tud eleget tenni.

IV. ADATOK ÉS TÁBLÁZATOK

1. GAZDÁLKODÁS

1.1 Költségvetés

Rovat	Megnevezés	1980. évi tényleges felhasználás	1981. évi eredeti előirányzat	1981. évi módosított előirányzat	1981. évi tényleges felhasználás
01	Béralap	9.308.7	8.459.0	9.770.4	9.648.9
02	Egyéb személyi	1.506.1	806.0	2.384.2	1.984.5
03	Fenntartás	18.338.8	11.784.0	21.887.0	21.383.9
04	Működési kiadás	987.7	650.0	1.250.0	951.0
05	Beszerzés	4.603.8	3.200.0	3.608.5	3.579.6
06	Felújítás	330.5		220.8	220.8
		35.075.6	24.898.0	39.120.9	37.768.7

Az eredeti előirányzat saját hatáskörű előző évi maradványok, póttjavadalom és saját bevétel miatt az alábbiak szerint módosult:

	Előző évi maradvány	Póthitel	Saját bevétel	Módosított előirányzat
Könyvtár		5.214.2		30.112.2
ITKF	2.562.0	1.828.2	3.075.0	7.465.2
Középkori forráskutatás	125.0	101.0		226.0
Magyar történeti névtár	101.5	132.0		233.5
1848–49. évi szabadságharc sajtóvisszhangja	122.9	200.0		322.9
Munkabérmegemlékeztetés		540.3		540.3
Felújítás		220.8		220.8
				39.120.9

1.2 Beruházás

1981. évben folytatódott a törökbálinti raktár beruházása, valamint az Arany János u. 1. sz. ház lakásának kiürítése és lakóinak új lakások biztosítása.

<i>Arany János u. 1. épületszanálás:</i>	1981	1980–1981.XII.31.
lakótérpótlási kötelezettség	8.310.3	14.475.8 eFt
egyéb költségek	62.1	72.0 eFt
összesen	8.372.4	14.574.8 eFt
<i>Törökbálinti raktárépítés:</i>	2.366.3	11.617.7 eFt

A Könyvtár átvette a KESZ-től az Arany János u. 1. építkezésének bonyolítását, ennek kapcsán átadásra került 252.5 eFt folyamatban lévő beruházás.

Kisebberuházás nem volt, ennek részbeni oka az állóeszközök értékhatárának 5.000 Ft-ról 20.000 Ft-ra való felemelése.

1.3 Állóeszközök

Állóeszköz állomány <i>növekedés</i> átminősített tartozék miatt:	3.8 eFt
<i>Csökkenés</i>	
0-ra leírt állóeszközök bruttó érték kivezetése	904.2 eFt
átminősítés értékhatár változás miatt	742.1 eFt
Kivezetés	57.4 eFt
összesen:	1.703.7 eFt

A ROTO típusú sokszorosító gép pénzügyi lebonyolítása 1982. évre húzódik át.

Állóeszköz leírás

Reprográfiai gépek	2 db	66.2 eFt
Berendezés és felszerelés	34 db	385.0 eFt
Raktárberendezés	2 db	453.0 eFt

1.4 Felújítás

Az Újpesti rakpart elektromos berendezéseinek rendbehozatala	220.765 Ft
--	------------

2. SZEMÉLYZETI ADATOK

2.1 Létszám

	főoglalkozásúak				összesen fő
	állandó		időszaki		
	Könyvtár	Magy. kort.	ITKF	Könyvtár	
1981. jan. 1-én a létszám:	133	1	19	8	161
évközi belépés	16		5	—8	29*
évközi kilépés	17		2		19
1981. dec. 31-én a zárólétszám:	148	1	22	—	171
Részfoglalkozásúak munkaóra alapján visszaszámított létszáma 1981. dec. 31.	11		1		12
Részfoglalkozásúak tényleges létszáma	28		3		31

*Az időszaki létszám átkerült az állandó létszámba.

2.2 Végzettség, szakképzettség

(1981. dec. 31-én állományban lévő főoglalkozásúak)

Tudományos fokozat, iskolai végzettség	1980	1981
kandidátus	6	5
egyetemi, főiskolai végzettség	96	100
középiskolai végzettség	44	44
alsófokú iskolai végzettség	21	22
<i>Könyvtárosi szakképzettség</i>		
felsőfokú szakképzettség	36	40
középfokú szakképzettség	10	5
<i>Szakképzésben résztvevők</i>		
egyetemi képzésben különböző (nem könyvtári) szakon	2	2
felsőfokú iskolai képzésben	2	4
középfokú könyvtárosképzésben	-	-

2.3 Besorolás, bérezés

Az 1981. dec. 31-én állományban lévő főfoglalkozásúakból előbbre sorolásban részesült	10 fő
átsorolva	–
nyelvpótlékot kapott	1 fő
Egy főre jutó éves átlagbér 1981-ben	
Könyvtár	63.304.– Ft
támogatott témák	59.757.– Ft

2.4 Kitüntetés, jutalmazás

Kormánykitüntetésben részesült	1 fő
Miniszeri kitüntetésben részesült	1 fő
Szocialista kultúraért kitüntetésben részesült	3 fő
Kiváló munkáért kitüntetést kapott	2 fő
Elnöki-főtitkári dicséretben részesült	1 fő
Igazgatói jutalomban részesült a törzsgárda tagok jutalmazásával együtt	
Könyvtár	174 fő
ITKF	20 fő
támogatott témák	4 fő
összesen:	504.248. Ft összegben
ebből:	293.500.– Ft bérmegettakarításból könyvtári tev. terhére
	210.748.– Ft jutalomkeret terhére
	445.240.– Ft Könyvtár
	59.008.– Ft támogatott témák terhére

Jubileumi jutalomban részesült 7 fő

3. ÁLLOMÁNY, GYARAPODÁS

Dokumentum	állomány 1981. XII. 31-én	1980. évi gyara- podás	1981. évi gyara- podás	Törlés	állomány 1981. XII. 31-én
könyv	863.913	13.794	14.900	2.055	876.758
periodika (köt.)	232.973	6.018	6.019	6	238.986
kézirat	445.401	22.105	18.951	—	464.352
mikrofilm	18.579	520	518	—	19.097
	1.560.866	42.437	40.388	2.061	1.599.193

3.1 Gyarapodás szakok szerint

%

Szakcsoport	könyv		periodika	
	1980	1981	1980	1981
001 tudományos szervezés	0,3	0,2	—	—
0.2 általános művek, vallás- történet	5,6	5,0	11,9	13,4
1 filozófia, pszichológia	3,5	4,2	2,8	2,6
3 társadalomtudományok	9,2	10,2	12	11,6
5 természettudományok	12,6	11,9	32,8	30,6
6 alkalmazott tudományok	4,2	4,2	6,4	7,1
7 művészetek	3,1	3,6	2,7	2,9
80 nyelvtudomány	7,6	7,7	8,9	8,9
809 orientalisztika	9,0	8,9	6,5	6,9
82 irodalomtudomány, szépirodalom	30,5	29,4	7,8	8,4
9 földrajz, régészet, történettudomány	14,4	14,7	8,2	7,6
	100,0	100,0	100,0	100,0

3.2 Gyarapodás eredete (egység)

	Magyarország		Szovjetunió		népi dem. országok		egyéb külf.		Összesen	
	1980	1981	1980	1981	1980	1981	1980	1981	1980	1981
könyv	3.761	4.460	1.905	2.369	1.491	1.928	6.637	6.143	13.794	14.900
periodika (köt.)	739	816	1.005	824	1.348	1.308	2.926	3.071	6.018	6.019
kézirat	22.105	18.951	—	—	—	—	—	—	22.105	18.951
mikrofilm	485	484	—	2	8	6	27	26	520	518
Összesen	27.090	24.711	2.910	3.195	2.847	3.242	9.590	9.240	42.437	40.388

3.3 Gyarapodás módja (egységek száma csökkenés nélkül)

	könyv		periodika (köt.)		kézirat		mikrofilm		összesen	
	1980	1981	1980	1981	1980	1981	1980	1981	1980	1981
vétel	3.801	3.010	1.075	1.157	20.995	16.740	10	55	25.881	20.962
cseré	5.838	6.824	4.253	4.128	—	—	27	8	10.118	10.960
kötelespéldány	3.129	3.619	616	637	—	—	—	—	3.745	4.256
ajándék	489	894	74	97	1.110	2.211	20	16	1.693	3.218
akad. kiadvány	464	375	—	—	—	—	—	—	464	375
saját előállítás	73	178	—	—	—	—	463	439	536	617
Összesen	13.794	14.900	6.018	6.019	22.105	18.951	520	518	42.437	40.388

3.4 Nemzetközi kiadványcsere forgalma

Viszonylat	Kiadvány fajta*	Küldött		Érkezett	
		1980	1981	1980	1981
Szovjetunió	könyv	723	794	2.956	3.224
	periodika	1.512	1.529	1.449	1.249
	mikrofilm	—	—	—	6
Népi demok- ratikus or- szágok	könyv	2.017	1.815	2.173	2.219
	periodika	2.562	2.478	1.585	1.527
	mikrofilm	1	4	9	—
Egyéb or- szágok	könyv	2.401	2.354	3.342	3.174
	periodika	3.867	3.490	2.144	2.240
	mikrofilm	18	33	13	2
Összesen	könyv	5.141	4.963	8.471	8.617
	periodika	7.941	7.497	5.178	5.016
	mikrofilm	19	37	22	8

*kötet, évfolyam, ill. mű

3.5 Nemzetközi kiadványcsere földrajzi megoszlása

Cserekapcsolatok 1980-ban 86 állam 1624 intézményével
1981-ben 84 állam 1625 intézményével

Európa

28 állam, 1172 intézmény

Albánia	2	Lengyelország	85
Anglia	73	Luxemburg	4
Ausztria	46	Malta	1
Belgium	50	NDK	48
Bulgária	6	NSzK	133
Csehszlovákia	40	Norvégia	11
Dánia	14	Olaszország	141
Finnország	26	Portugália	8
Franciaország	97	Románia	49
Görögország	16	Spanyolország	54
Hollandia	23	Svájc	37
Írország	5	Svédország	32
Izland	2	Szovjetunió	76
Jugoszlávia	89	Vatikán Állam	4

Ázsia

22 állam, 183 intézmény

Afganisztán	3	Koreai NDK	3
Banglades	1	Libanon	3
Burma	1	Mongólia	3
Ciprus	3	Oman	1
India	35	Sikkim	1
Irak	3	Szingapur	2
Irán	3	Szíria	3
Izrael	9	Thaiföld	1
Japán	85	Törökország	12
Jordánia	1	Vietnami DK	3
Kína	6		
Koreai Közt.	1		

Afrika

18 állam, 37 intézmény

Algéria	3	Marokkó	2
Angola	2	Nigéria	2
Dél-Afrikai Közt.	6	Szenegál	1
Egyiptom	5	Tanzánia	1
Elefántcsontpart	1	Tunézia	4
Etiópia	1	Uganda	1
Felső-Volta	1	Zaire	2
Ghana	1	Zambia	1
Guinea	1	Zimbabwe-Rhodesia	2

Amerika

14 állam, 212 intézmény

Argentina	8	Kolumbia	6
Brazília	15	Kuba	8
Chile	5	Mexico	5
Costa Rica	2	Peru	3
Ecuador	2	Puerto Rico	1
Guyana	1	USA	131
Kanada	20	Venezuela	5

Ausztrália, Óceánia

2 állam, 21 intézmény

Ausztrália	17	Új Zéland	4
------------	----	-----------	---

3.6 Duplum és fölőspéldány kiajánlás

könyv

1980	1981
3.275	2.328

4. FELDOLGOZÁS

4.1 Könyvtári feltárás, címleírás, osztályozás

	címleírás		osztályozás	
	1980	1981	1980	1981
modern könyv (mű)	12.350	12.378	12.272	12.311
periodika (főle)	130	187	60	148
keleti könyv (mű)	1.100	1.100	1.100	1.100
keleti periodika	14	20	—	—
kézirat (db)	22.105	18.951	—	—
régi könyv (mű)	678	594	—	—
mikrofilm (mű)	520	518	—	—
periodikák retrospektív feldolg. (köt.)	3.756	4.013	—	—

4.2 Katalógusépítés

	katalóguscédulák			
	sokszorosítása		gépelése	
	1980	1981	1980	1981
modern könyv	15.804	14.738	15.804	14.738
periodika	—	—	800	1.503
kézirat	—	—	5.620	3.702
régi könyv	1.200	742	—	—
mikrofilm	500	600	1.100	—

Katalóguscédulák besorolása

	1980	1981
központi könyvkatalógusokba	91.535	84.880
központi periodikakatalógusokba	800	1.503
kézirat-katalógusokba	6.111	6.000
régi könyvkatalógusba	4.808	2.980
keleti betűrendes katalógusba	5.000	5.000
mikrofilm-katalógusba	2.500	3.000

5. OLVASÓSZOLGÁLAT

5.1 Könyvtár használói
(fő)

	1980	1981
Beiratkozott olvasók száma	3.298	3.492

5.2. Használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlása
%

a Központi Olvasószolgálatnál:	1980	1981
MTA rendes és levelező tagja	3	2
egyetemi tanár, tudományok doktora, kandidátus	21	22
egyetemi oktató (docens, adjunktus, tanársegéd)	11	8
tudományos kutató, aspiráns	26	27
nem főfoglalkozású kutató (orvos, mérnök, szerkesztő, könyvtáros stb.)	20	21
egyetemi hallgató	15	15
egyéb	4	5

5.3 Szolgáltatási alkalmak

Dokumentumfajta	helybenolvasás		kölcsonzés		összesen	
	1980	1981	1980	1981	1980	1981
modern könyv	18.220	17.198	15.217	16.309	33.437	33.507
periodika	7.200	7.011*	354	392	7.554	7.403
kézirat, régi könyv	2.457	2.812	62	37**	2.519	2.849
keleti könyv, kézirat, periodika	2.848	2.987	1.910	1.874	4.758	4.861
mikrofilm	250	281	—	—	250	281
	30.975	30.289	17.543	18.612	48.518	48.901
*periodika xeroxoztatási alkalmak száma	5.082					
fototztatási alkalmak száma	141					
**fototztatási alkalmak száma	156					
xeroxoztatási alkalmak száma	132					

5.4 Állományhasználat (egység)

Dokumentumfajta	helybenolvasás		kölcsonzés		összesen	
	1980	1981	1980	1981	1980	1981
modern könyv	35.460	36.668	17.278	18.043	52.738	54.711
periodika	54.625	57.710**	585	592	55.210	58.302
kézirat, régi könyv	38.426	54.405	88	55*	38.514	54.460
keleti könyv, kézirat, periodika	9.511	9.870	2.260	2.221	12.131	12.091
mikrofilm	511	536	4	—	515	536
	138.533	159.189	20.575	20.911	159.108	180.100
*fototztatás 1550 egység						
xeroxoztatás 4945 oldal						
**periodika xeroxoztatási alkalmak száma:	5.082					
fototztatási alkalmak száma:	141					

5.5 Könyvtárközi kölcsönzés

	kölcsönadás		kölcsönvétel	
	1980	1981	1980	1981
belföldi viszonylatban	1.832	1.948*	114	83
külföldi viszonylatban	79	54	382	356
	1.911	2.002	496	439

*folyóiratcikk másolatok 3.082

5.6 Kötötetés

	a könyvtár számára		akadémiai szervezetek	
	1980	1981	1980	1981
kötés (rég, modern könyv, periodika) saját kiadvány	6.087	6.136	769	1.218
doboz, téka és mappa készítés	61	77	21	60
sámnyomás	660	440	—	—
sámkozás	6.900	5.400	—	—
katalóguskarton vágás	200 óra	200 óra	—	—

6. DOKUMENTÁCIÓ, TÁJÉKOZTATÁS, BIBLIOGRÁFIA

6.1 Tudományszervezési dokumentáció

	1980	1981
A referátumokban feldolgozott dokumentumok száma	588	420
Ebből: szemlében	366	207
figyelőben	93	82
híryanagban	35	43
szakirodalmi ismertetésben	94	88
A bibliográfiai rovatban közzétett tételek száma	2.408	2.504
A belső munkatársak referáló tevékenysége (szerzői ívben számítva)	6,1	2,8
Külső munkatársak referáló tevékenysége (szerzői ívben számítva)	77,9	112,6
	84,0	115,4
	1980	1981
Ebből a T.T.-ben közzétett		
szemle és egyéb referátum	37,5	43,5
bibliográfia	8,0	9,3
belső erőből készült idegennyelvű anyag	2,1	2,0
	47,6	54,8

6.2 Tudományszervezési gyors tájékoztatás

A szolgáltatásban részesülő szervek száma	53	53
A feldolgozott dokumentumok száma	460	403
Átlagos példányszám	3	3
A szolgáltatás összterjedelme	84 ív	112,6 ív

6.3 Általános jellegű tájékoztató munka

	1980	1981
Írásos tájékoztatás	102	113
Szóbeli tájékoztatás (bibliográfiai útmutatás, konzultáció anyagkeresés stb.)	21	49

6.4 Akadémikus bibliográfia

Új bibliográfiai felvételek száma	2.748	2.653
-----------------------------------	-------	-------

6.5 MISZON

Kiküldve: 137 cikk (referátum, szemle)

669 annotált bibliográfiai tétel

Megjelent közös kiadványok száma: 16

1981-ben megjelent témakötetek:

Problemü ékonomiki i politiki integracii kapitaliszticeszkih sztran Evropü. Moszkva, 1980. MISZON. 217 p.

Marksziszsztcsko-leninszkaja dialektika kak teorija i metod. Moszkva, 1980. MISZON. 254 p.

Problemü politiki v oblaszti nauki v uszlovijah szocializma. Varsava, 1980. MISZON. 190 p.

Kritika antikommunizma i burzsuaznüh koncepcij razvitija szocialiszticeszkih sztran. Moszkva, 1980. MISZON. 154 p.

Razvitoj szocializm i szocialiszticeszkoe goszudarsztvo. Szofija, 1980. MISZON. 231 p.

Szocialiszticeszkie sztranü i bor'ba za mir. Szofija, 1980. MISZON. 163 p.

Kritika burzsuaznj szocial'noj müszli. Moszkva, 1980. MISZON. 220 p.

Problemü éffektivnoszti kapital'nüh vlozsenij v narodnoe hozjajsztvo szocialiszticeszkih sztran. Moszkva, 1981. MISZON. 263 p.

Koncepcija burzsuaznj propagandü i ih kritika. Moszkva, 1980. MISZON. 322 p.

Voproszü nekapitaliszticeszkogo puti razvitija. Ulan Bator. 1980. MISZON. 119 p.

Problemü novogo mirovogo ékonomiceszkogo porjadka v oszvescsenii ucseñü sztran SZÉV. Szofija, 1980. MISZON. 237 p.

Kritika burzsuaznj isztorigrafii po problemam isztoriceszkogo proceszsa. Moszkva, 1981. MISZON. 177 p.

1981-ben megjelent bilbiográfiák:

Ékonomiceszkoe i naucsno-techniceszkoe szotrudnicesztvo sztran cslenov SZÉV i SZFRJU. Ukazatal' literaturü 1979.g. Csasz't I–III. Moszkva, 1980. MISZON. 301, 239, 254 p.

Szocialiszticeszkij obraz zszizni. Ukazatel' literaturü 1979.g. Moszkva, 1980. MISZON. 73 p.

Kritika szovremennoj burzsuaznj ideologii, reformizma i revizionizma. Ukazatel' literaturü 1979.g. Csasz't I–II. Moszkva, 1980. MISZON. 256, 195 p.

Razvitoe szocialiszticeszkoe obszcsesztvo. Ukazatel' literaturü 1978.g. Moszkva, 1981. MISZON. 181 p.

7. HÁLÓZATI ÉS MÓDSZERTANI MUNKA

	1980	1981		
<i>Az akadémiai intézeti könyvtárak száma:</i>	50	47*		
<i>Az állomány nagysága szerint:</i>				
50 000 könyvtári egységen felüli	5	6		
20 000 könyvtári egységen felüli	17	16		
10 000 könyvtári egységen felüli	8	8		
5 000 könyvtári egységen felüli	10	10		
5 000 könyvtári egységen aluli	10	7		
	50	47		
<i>Személyi ellátottság:</i>				
főfoglalkozású könyvtáros	143	136		
mellék- és részfoglalkozású könyvtáros	21	39		
	164	175		
<i>Könyvtáros szakképzettség:</i>				
felsőfokú szakképzettség	97	103		
középfokú szakképzettség	40	26		
szakképzettség nélküli	27	46		
	164	175		
<i>Állománygyarapodás (feldolgozott egység):</i>				
Dokumentumfajta	állomány 1980. XII. 31-én	1981. évi gyarapodás	1981. évi törlesztés	állomány 1981. XII. 31-én
könyv	731.693	24.950	7.810	748.833
folyóirat	285.992	13.291	4.098	295.185
egyéb dokumentum	301.805	17.446	4.480	314.771
összesen:	1,319.490	55.687	16.388	1,358.789
			1980	1981
Állománygyarapításra felhasznált összeg:			32,495.655 Ft	36,687.409 Ft

*A Mikrobiológiai Kutatócsoport és a Pedagógiai Kutatócsoport már nem akadémiai intézmény. Az Akusztikai Kutatólaboratórium beolvadt az MTA Műszerügyi és Méréstechnikai Szolgálat szervezetébe.

7.1 Hálózati tagkönyvtárak megoszlása az állomány nagysága szerint

A. 50.000 könyvtári egységen felüli könyvtárak száma:

Földrajztudományi Kutatóintézet	59.568
Irodalomtudományi Intézet	138.082
Központi Fizikai Kutatóintézet	156.054
Történettudományi Intézet	88.408
Világgazdasági Kutatóintézet	51.452
Zenetudományi Intézet	118.482
	<hr/>
	612.046

B. 20.000 könyvtári egységen felüli könyvtárak száma:

Állam- és Jogtudományi Intézet	39.829
Atommag Kutatóintézet	46.145
Csillagvizsgáló Intézet	28.310
Dunántúli Tudományos Intézet	31.586
Filozófiai Intézet Lukács Archívum és Könyvtár	27.449
Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet	27.254
Közgazdaságtudományi Intézet	34.987
Központi Kémiai Kutatóintézet	31.091
Matematikai Kutatóintézet	45.018
Magyar Földrajzi Társaság	31.775
Művészettörténeti Kutatócsoport	30.117
Néprajzi Kutatócsoport	41.164
Nyelvtudományi Intézet	32.725
Régészeti Intézet	26.327
Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet, Kende u.	26.352
Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet	26.736
	<hr/>
	526.865

C. 10.000 könyvtári egységen felüli könyvtárak száma:

Filozófiai Intézet	16.565
Izotóp Intézet	13.280
Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet	15.038
Műzölgazdasági Kutatóintézet	17.677
Műszaki Fizikai Kutatóintézet	19.357
Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet, Victor Hugo u.	12.375
Szegedi Biológiai Központ	17.879
Pszichológiai Intézet	14.466
	<hr/>
	126.637

D. 5.000 könyvtári egységen felüli könyvtárak száma:

Allatorvostudományi Kutatóintézet	5.816
Biológiai Kutatóintézet	6.922
Botanikai Kutatóintézet	8.856
Földrajztudományi Kutatóintézet Alföldi Csoportja	5.181
Magyar Numizmatikai Társulat	7.061
Műszaki Kémiai Kutatóintézet	7.366
Napfizikai Obszervatórium	7.826
Olajbányászati Kutatólaboratórium	6.480
Szegedi Biológiai Központ Enzimológiai Intézet	7.562
Szociológiai Kutatóintézet	9.297

72.367
E. 5.000 könyvtári egységen aluli könyvtárak száma:

Kutatásszervezési Intézet	2.627
Magyar Dunakutató Állomás	3.100
Műszerügyi és Méréstechnikai Szolgálat	3.740
Geokémiai Kutatólaboratórium	2.803
Kristályfizikai Kutatólaboratórium	4.486
Szervetlen Kémiai Kutatólaboratórium	
Ipargazdaságtani Kutatócsoport	4.118

20.874

A. 612.046 könyvtári egység

B. 526.865 könyvtári egység

C. 126.637 könyvtári egység

D. 72.367 könyvtári egység

E. 20.874 könyvtári egység

1,358.789 könyvtári egység

8. REPROGRÁFIAI SZOLGÁLTATÁSOK

Fototechnikai szolgáltatások

	1980	1981
Felvételek száma		
mikrofilm	157.552	159.863
kisfilm	1.729	1.220
6x6 vagy 9x12 cm felvétel	773	614
	160.054	161.697
Másolatok száma		
mikrofilm-másolat (m)	14.737	5.286
fotokópia (nagyítás) db	11.919	15.708
<i>Elektrosztatikus gyorsmásolat</i>		
gyors sokszorosítással együtt db	955.355	1,142.844

Elektrosztatikus gyorsmásolat

gyors sokszorosítással együtt db	955.355	1,142.844
----------------------------------	---------	-----------

munka

társadalmi és művészeti
szemle szerk. kassák lajos
budapest VI. belvárosi uccs 6

[Dayou Kassak]

budapest

Kosten: 3 Stunden, 10 Minuten

[illegible][illegible]

He was taken in

9. KIADVÁNYOK BIBLIOGRÁFIÁJA

Rolla Margit: A fiatal Kaffka Margit. Bp. 1980. 171 p.

(MTA Könyvtárának Közleményei. 10(85).)

Abaffy Csilla–Tözsér Ágnes: Kandidátusi és doktori disszertációk. 1975. II. – 1979. XII. Bp. 1981. 150 p.

(Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattárának Katalógusai. 12.)

Hungarian Turcology 1945–1974. Bibliography. Ed. by Zsuzsa Kakuk. Bp. 1981. 190 p.

(Keleti Tanulmányok – Oriental Studies. 5.)

Braun Tibor–Bujdosó Ernő–Ruff Imre: A tudomány mint a mérés tárgya. Tudománymetriai kutatás Magyarországon. Bp. 1981. 300 p.

(Informatika és Tudományelemzés. 1.)

Indicators of publication activity at the science research units of the Hungarian Academy of Sciences 1976–1980. Szerk.: Zsindely Sándor. Bp. 1981. 100 p.

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának 1980. évi beszámoló jelentése és 1981. évi programja. Bp. 1981. 84 p.

MTA Könyvtár Külföldi Gyarapodásainak Jegyzéke. 1980/5–6. sz. 1981/1, 2, 3. szám.

Problemü akademiceszkih bibliotek szocialiszticeszkih sztran pri naucsno-informacionnom obszluzsivanii. Szofija, 1981. BAN. 360 p. [Microfiche].*

Tudományszervezési Tájékoztató. 1981. 1, 2, 3–4, 5, 6. szám.

ECSSID Bulletin, 1980. 3–4. szám, 1981. 1, 2. szám.

Analecta Linguistica, 1980. 2. szám, 1981. 1. szám.

Scientometrics,* 1981. 1, 2, 3, 4, 5, 6. szám.

A Könyvtár kiadásában megjelent munkák nyomdai ívszáma:

(*-al jelzett kiadványok ívszámát az adat nem tartalmazza)

	1980	1981
összesen:	202.1 nyomdai ív	252 nyomdai ív
ebből:		
saját szerkesztésű és nyomású	124,8	116,6
saját szerkesztésű és külső nyomású	45,1	98,8
külső szerkesztésű, saját nyomású	11,8	–
szellemi kiadású	20,4	36,6

10. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

10.1 Külföldi kiküldetések, tanulmányutak

Ország	Kiküldetési alkalmak száma	Napok száma
Anglia	1	8
Ausztria	2	18
Bulgária	1	6
Csehszlovákia	5	26
Franciaország	3	15
Jugoszlávia	1	6
Lengyelország	2	10
Norvégia	1	8
NSZK	7	25
Olaszország	1	5
Svédország	2	36
Szovjetunió	7	74
Vietnam	2	32
	35	269

Összesen 16 fő, 35 kiküldetési alkalommal, 269 napot töltött külföldön, részben akadémiai finanszírozással, részben pedig részleges akadémiai pénzügyi támogatással vagy külföldi meghívással.

10.2 Külföldi kutatók és látogatók

Adriaenssen, Ch. E.	egyetemi hallgató	Belgium
Allison, T.	könyvtáros	USA
Andersen, Zs.	történész	Dánia
Balázs, V.	szerkesztő	Csehszlovákia
Baldaudorjin, Sz.	mongolista	Mongólia
Bales, K.	tud. kutató	USA
Bárány, G.	történész	USA
Boiron, B.	nyelvész	Franciaország
Boros Barna	matematikus	Románia
Boross, E.	történész	Ausztrália
Brachwitz-Radomski, R.	nyelvész	NSZK
Brewer, Ch.	zenetörténész	USA
Buchwald-Pelc, P.	könyvtáros	Lengyelország
Clavel, J.P.	könyvtárigazgató	Svájc
Coward, H.R.	tud. főmunkatárs	USA
Csáky, M.	történész	Ausztria
Eecker, J.	könyvtáros	Csehszlovákia
Eto, H.	professzor	Japán
Fazulov, E.	akadémikus	SZU
Fenesan, C.M.	turkológus	Románia
Fernandez Cabadilla, C.	biológus	Kuba
Fogarassy, L.	történész	Csehszlovákia
Frankel, E.	tud. kutató	Anglia
Frátničková, M.	könyvtáros	Csehszlovákia
Frey, M.L.	történész	USA
Gábor, I.V.	történész	Románia
Gardev, K.	levéltáros	Bulgária
Garfield, E.	ISI elnöke	USA
George, E.	irodalomtörténész	USA
Ghezzo, M.E.	zenetörténész	USA
Glinskij, V.A.	tud. munkatárs	SZU
Glück, E.	tud. kutató	Románia
Gornosztajev, Ju.M.	tud. munkatárs	SZU
Gömöri, G.Th.	történész	Anglia
Götz Mavius, P.	történész	NSZK
Grigorjeva, E.A.	könyvtáros	SZU
Herter, B.	tud. munkatárs	NSZK
Hiszamatgyinov, V.R.	tud. osztályvezető	SZU
Hoang Vi Nam	igazgatóhelyettes	Vietnam
Hodos, I.	igazgatóhelyettes	SZU
Jarmoc, K.	dokumentátor	Lengyelország
Kaunlerisz, L.	könyvtárigazgató	SZU
Klein, E.	tud. munkatárs	USA

Klein, M.R.	egyetemi tanár	Franciaország
Koch, K.P.	zenetörténész	NDK
Koszicscsenko, N.I.	tud. munkatárs	SZU
Kovácsová, H.	irodalmi szerkesztő	Csehszlovákia
Kroller, F.	könyvtárigazgató	Ausztria
Kudna, V.	tud. osztályvezető	Csehszlovákia
László-Herbert, F.A.	irodalomtörténész	Románia
Lázár-Szini, K.	könyvtáros	Románia
Lee, C.	tud. munkatárs	USA
Liechty, D.	egyetemi hallgató	USA
Lotz, G.	tud. munkatárs	NDK
Mac Whinney, J.	nyelvész	USA
Markos, E.	tanár	Románia
Molnár, A.	történész	Svájc
Palnicov, M.	tud. titkár	Ausztria
Pape, M.	egyetemi hallgató	NSZK
Pató, I.	nyelvész	Jugoszlávia
Pausz, J.	tanár	Ausztria
Péter, L.F.	történész	Anglia
Potemra, M.	igazgató	Csehszlovákia
Radomski Brachwitz, R.	nyelvész	NSZK
Rainer, P.	egyetemi hallgató	NSZK
Rajna-Sed, G.	művészettörténész	Franciaország
Richter, W.	igazgató	NDK
Rybaric, R.	zenetörténész	Csehszlovákia
Sáenz, T.W.	akadémikus	Kuba
Schwippel, J.	levéltáros	Csehszlovákia
Seidel, W.	egyetemi hallgató	Ausztria
Sherwood, P.A.	történész	Anglia
Sinor, D.	egyetemi tanár	USA
Skindler, L.	egyetemi hallgató	NSZK
Snopek, J.	tud. munkatárs	Lengyelország
Solonkine, I.	történész	SZU
Straub, P.	kereskedelmi utazó	Hollandia
Strüwing, H.G.	tud. munkatárs	NDK
Sugár, F.	szerkesztő	Románia
Sundermann W.	iránista	NDK
Svoboda, K.	osztályvezető	Csehszlovákia
Szabó Attila	biológus	Románia
Szőke, T.	tud. munkatárs	Ausztria
Tovmoszjan, M.E.	tud. munkatárs	SZU
Ungváry, S.	történész	USA
Varga, J.	mérnök	Csehszlovákia
Vasile, G.I.	könyvtáros	Románia
Vermes, J.	irodalomtörténész	Franciaország

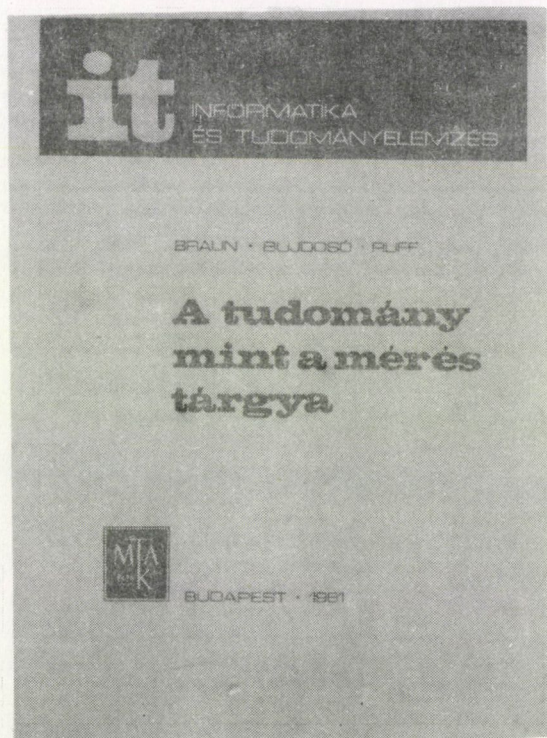
Wegrzyn-Bochenska, S.
Zaharkin, V.A.
Zessnar-Spitzenberget, J.

egyetemi hallgató
tud. munkatárs
könyvtáros

Lengyelország
SZU
Ausztria

Csoportos látogatások:

Bibliothekar-Lehrinstitut des Landes Nordrhein-Westfalen – Köln
posztgraduális képzésben résztvevő hallgatói
Budapesti USA Nagykövetség munkatársai
Základní Knihovna – Ústředí Vědeckých Informací ČSAV – Praha.
munkatársai

11. SCI HETI GÉPI SZAKIRODALOMFIGYELÉS

11.1 Szolgáltatások előfizetési árai

A. Folyóírat tartalomjegyzék figyelés		Évi előfizetési ár Ft-ban
1. Az adatbázisban feldolgozott mintegy 3500 folyóirat esetében		300 Ft/folyóirat
2. 71 db terjedelme, megjelenési gyakorisága miatt kiemelt folyóirat esetében		500 Ft/folyóirat
B. Témafigyelés		
1. Nagy, átfogó tudományterületek szakirodalmának figyelemmel kísérésére ad lehetőséget az Egyesült Államokban elkészített profilok alapján kereső ASCATOPICS szolgáltatás		4.500 Ft/profil
2. A kutató személyes információs igényei alapján az ITKF gépi keresőprofilokat készít az ASCA szolgáltatás keretében. E profilokat a felhasználó igénye szerint bármikor módosítani lehet		6.200 Ft/profil
C. Publikációs tevékenység-, illetve idézettség figyelése		
1. Szerzők és intézmények publikációs tevékenységének figyelése, valamint szerzők idézettségének figyelemmel kísérése		200 Ft/név
2. Megadott közlemények idézettségének figyelése		400 Ft/közlemény

11.2 Előfizetők száma és a szolgáltatás típusainak megoszlása

A. Folyóírat tartalomjegyzék	117 fő	1.474 db folyóirat 955 fajta
B. Témafigyelés		
1. ASCATOPICS	191 fő	384 profil
2. ASCA	237 fő	313 profil
C. Publikációs tevékenység, ill. idézettség- figyelés	81 fő	447 név

11.3 Előfizetők főhatóság szerinti megoszlása

Főhatóság	Felhasználó			
	fő		%	
<i>Egészségügyi Minisztérium</i>	163		35,4	
Egyetemek		71		15,4
Kórházak		47		10,2
Egyéb intézmények		39		8,5
Egyéni előfizetők		6		1,3
<i>MTA Kutatóintézetek</i>	84		18,2	
<i>Művelődési Minisztérium</i>	69		15,0	
Egyetemek		67		14,6
Főiskolák, oktatási intézmények		2		0,4
<i>Mezőgazdasági és Élelmiszertudományi Minisztérium</i>	43		9,3	
Egyetemek		35		7,6
Kutatóintézetek		7		1,5
Egyéb intézmények		1		0,2
<i>Különböző tárcák</i>	102		22,1	
Üzemek, vállalatok		43		9,3
Kutatóintézetek		33		7,2
Egyéb		26		5,6
összesen:	461	461	100 %	100 %

11.4 SCI adatbázisból szolgáltatott ASCA szakirodalmi információk relevancia és zaj százalécai, profilonként a heti bibliográfiai tételek átlagértéke

Rang-sor	Terület	Relevancia %	Zaj %	Hit/profil/hét átlagérték
1.	Orvosbiológia	64	14	13
2.	Klinikai orvostudomány	57	18	11
3.	Fizika	44	34	8
4.	Biológia	43	33	7
5.	Kémia	41	31	4
6.	Műszaki tudományok	34	46	4
	Súlyozott átlagérték	50	25	

12. MUNKATÁRSÁK TAGSÁGA ÉS KÖZREMŰKÖDÉSE TESTÜLETEK TEVÉKENYSÉGÉBEN

Apor Éva

MTA Orientalisztikai Bizottság
 Kőrösi Csoma Társaság választmányi tagja, vezetőségi tagja
 Magyar Nyelvtudományi Társaság
 Magyar Történelmi Társulat
 Okortudományi Társaság

Balázs Péterné

Tudományszervezési Tájékoztató felelős szerkesztője
 Scientometrics – News rovatának szerkesztője

Bánhegyi Zsolt

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Bertalan Györgyné

Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület, Mikrofilm Csoport
 Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Braun Tibor

MTA Analitikai Kémiai Bizottság
 MTA Radioanalitikai Munkabizottság
 Magyar Kémikusok Egyesülete, Radioanalitikai Munkabizottság, intézőbizottsági tag
 Magyar UNESCO Bizottság Dokumentációs Albizottság
 MTA Könyvtári Bizottság
 TMB Interdiszciplináris Szakbizottság
 Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (IAEA)
 Journal of Radioanalytical Chemistry nemzetközi folyóirat szerkesztője
 Radiochemical and Radioanalytical Letters nemzetközi folyóirat szerkesztője
 Scientometrics nemzetközi folyóirat szerkesztője

Bujdosó Ernő

MTA IRPA Magyar Nemzeti Bizottság
 MTA Radioanalitikai Munkabizottság
 MTA Radiokémiai Bizottság
 Internal Radiation Protection Association
 Eötvös Lóránd Fizikai Társulat Sugárvédelmi Szakcsoport
 Journal of Radioanalytical Chemistry nemzetközi folyóirat szerkesztője
 Radiochemical and Radioanalytical Letters nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottsági tagja
 Scientometrics nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottsági tagja

Büky Béláné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Darabos Pál

Országos Osztályozási Bizottság

Ecsedi Lajosné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

F. Csanak Dóra

MTA I. Osztálya, Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottság

MTA Irodalomtudományi Intézet XVIII. századi Munkaközössége

MTA Művelődéstörténeti Bizottság XVIII. századi szekciója

Magyar Irodalomtörténeti Társaság

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság

Wolfenbütteler Arbeitskreis für Geschichte des Buchwesens

Fekete Gézáne

Könyvtári Figyelő szerkesztőbizottságának tagja

Gerzsenyi Istvánné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Katona Ernesztin

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Kállai Istvánné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

OMK Koordinációs Kollégium

Kiss Sándorné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Klein Ágnes

Magyar Kémikusok Egyesülete

MOTESZ Gyógyszerészeti Társaság

Kolthay Tiborné

Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület, Mikrofilm Szakcsoport

Körmendy Kinga

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Ökörtudományi Társaság

Láng Klára

Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület, Mikrofilm Szakcsoport

Markovitsné Kondor Viktória

Magyar Történelmi Társulat

Miklós Zoltánné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Mokány Katalin

Magyar Nyelvtudományi Társaság

Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság

Észt Anyanyelvi Társaság (Tartu)

SZUTA Szovjet Földrajzi Társaság (Leningrád)

N. Abaffy Csilla

Magyar Nyelvtudományi Társaság

Rejtő István

MTA Könyvtári Bizottság titkára

MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya, Textológiai Bizottság

MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya, Sajtótörténeti Munkabizottság

Magyar Irodalomtörténeti Társaság

Magyar Újságírók Szövetsége

Magyar Könyvszemle szerkesztőbizottságának tagja

Magyar Tudomány szerkesztője

Ritoók Zsigmondné

MTA I. Osztálya, Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottság

MTA I. Osztálya, Reneszánsz és Barokk Munkabizottság

Egyházi Könyvtárak Felügyelőbizottsága

Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság

Ökortudományi Társaság

Rózsa György

MTA Könyvtári Bizottság

MTA I. Osztálya, Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottság

ECSSID Steering Committee tagja, az Editorial Board elnöke, a Bulletin főszerkesztője

Tudományszervezési Tájékoztató főszerkesztője

TKB –MM Társadalomtudományi Információs Munkacsoport elnöke

FID/RI Nemzetközi Dokumentációs Szövetség Elméleti Bizottsága

Magyar UNESCO Bizottság Információs Munkacsoportja

MISZON Rendszertanács magyar képviselője

OMFB Szakirodalmi Információs Tanács akadémiai képviselője

Országos Könyvtárügyi Tanács alelnöke és OKT Tájékoztatási és Szakkönyvtári Tagozat
elnöke

TMB Informatikai ad hoc Bizottságok elnöke

Rozsondai Béláné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Ökortudományi Társaság

Schubert András

Magyar Biofizikai Társaság elnökségi tagja

Somlai György

Kőrösi Csoma Társaság választmányi tagja

Kőrösi Csoma Memorial Symposium Nemzetközi Állandó Bizottság titkára

Sz. Horváth Anna

Kőrösi Csoma Társaság

Szakács Gyuláné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Szántó György Tibor

Tudományos Ismeretterjesztő Társulat

MKE Levéltáros Szekció

Székely Dániel

TKB–MM Társadalomtudományi Információs Munkacsoport

Társadalomtudományi Koordinációs Bizottság Munkacsoporttag

Tudományszervezési Tájékoztató szerkesztőbizottsági tagja

Tudományos és Műszaki Tájékoztatás szerkesztőbizottsági tagja

Tibay Andrea

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Tőkés László

Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület, Mikrofilm Szakcsoport vezetőségi tagja

Magyar Néprajzi Társaság

Vargyas Péter

Ökortudományi Társaság

Vidámi Istvánné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Volenszky Paula

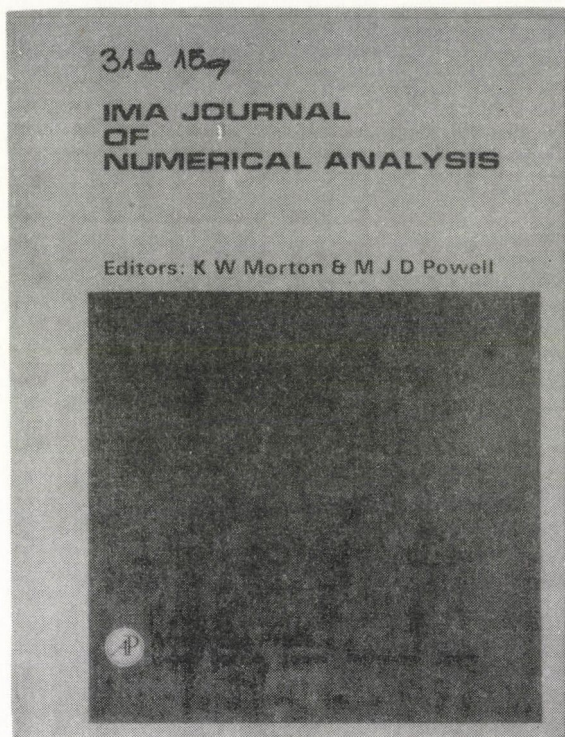
Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Wojtilla Gyula

Asiatic Society of Bengal
Linguistic Society of India
Kőrösi Csoma Társaság
Ökortudományi Társaság

Zsindely Sándor

International Committee for Studies of Bauxites Alumina and Aluminium (ICSOBA)

13. MUNKATÁRSÁK PUBLIKÁCIÓI

Apor Éva

La Collection Orientale de l'Académie des Sciences de Hongrie. = Revue de l'UNESCO pour la Science de l'Information, la Bibliothéconomie et l'Archivistique, 3. 1981. 1. 52–57. p. (u.a. angol és spanyol nyelven)

Keleti nevek magyar helyesírása. Főszerk.: Ligeti Lajos. Szerk.: Terjék József. Bp. 1981. Akad. K. 960 p. [Közreműködés].

Békéfi József

ASCA/ASCATOPICS rendszerek számítógépi futtatása. Bp. 1981. MTAK. 7 p. (Metodikai Füzetek. 4.)

Braun Tibor

Some scientometric measures of publishing performance for 85 Hungarian research institutes. [Társszerző: Schubert András] = Scientometrics, 3. 1981. 5. 379–388. p.

Nemzetközi tudományos folyóiratok szerkesztő bizottságának összetétele. [Társszerzők: Zsindely Sándor, Schubert András] = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 28. 1981. 6. 233–265. p.

Tudománymetria a fizikában a sugárvédelem problematikájának tükrében. [Társszerző: Bujdosó Ernő.] = Fizikai Szemle, 31. 1981. 1. 7–14. p.

Scientometric study of „Health Physics”. [Társszerzők: Bujdosó Ernő, Lyon, W.S.] = Health Physics, 41. 1981. 233–242. p.

A publikálás és kommunikálás szerepe és jelentősége a korszerű természettudományos kutatásban. [Társszerző: Bujdosó Ernő] = Magyar Tudomány, 26. 1981. 5. 351–357. p.

Preconcentration of phenylmercury, methylmercury and inorganic mercury from natural waters with diethylammonium diethyldithiocarbamate loaded polymethane-foam. [Társszerző: Abbas, M.N., Bakos L., Elek A.] = Analytica Chimica Acta, 131. 1981. 311–314. p.

National Bibliographies on Radioanalytical Chemistry (1936–1977). Vol. 1. [Társszerk.: Bujdosó Ernő, Burger Mária] = Journal of Radioanalytical Chemistry, 66. 1981. 1–2. 1–635. p.

A tudomány mint a mérés tárgya. Tudománymetriai kutatás Magyarországon. [Társszerzők: Bujdosó Ernő, Ruff Imre] Bp. 1981. MTAK. 300 p. (Informatika és Tudományelemzés. I.)

Reagent-loaded and unloaded polymethane foam as preconcentration matrix in neutron activation analysis. [Társszerzők: Abbas, M.N., Elek A., Bakos L.] = Journal of Radioanalytical Chemistry, 67. 1981. 359–366. p.

Open-cell polymethane foam as a sorbent in the extraction of iodine-131. [Társszerző: Palágyi S.] = The Analyst, 106. 1981. 1326–1333. p.

Az SCl gépi adatbázisa és az annak alapján nyújtott gépi szolgáltatások. Előadás a szocialista országok akadémiai könyvtárai igazgatóinak moszkvai értekezletén. Moszkva, 1981. december.

Az MTA Könyvtárában alkalmazott informatikai és tudományelemzési eljárások. Négyrészes szeminárium. NTMIK. Moszkva, 1981. december.

Bujdosó Ernő

Az anyagtudomány korszerű eszközei és alkalmazási lehetőségeik. Szerk. Groma Géza. Írták: Bujdosó Ernő etc. Budapest, 1980. ALUTERV–FKI. 145 p.

Tudománymetria a fizikában a sugárvédelem problematikájának tükrében. [Társszerző: Braun Tibor] = Fizikai Szemle, 31. 1981. 7–14. p.

A publikálás és kommunikálás szerepe és jelentősége a korszerű természettudományos kutatásban. [Társszerző: Braun Tibor] = Magyar Tudomány, 26. 1981. 5. 351–357. p.

Scientometric study of „Health Physics”. [Társszerzők: Lyon, W.S., Braun Tibor] = Health Physics, 41. 1981. 233–242. p.

National Bibliographies on Radioanalytical Chemistry (1936–1977). Vol. 1. [Társszerk: Braun Tibor, Burger Mária] = Journal of Radioanalytical Chemistry, 66. 1981. 1–2. 1–635. p.

A tudomány mint a mérés tárgya. Tudománymetriai kutatás Magyarországon. [Társszerzők: Braun Tibor, Ruff Imre] Bp. 1981. MTAK. 300 p. (Informatika és Tudományelemzés. I.)

Nuclear instruments in the Bayer-process. [Társszerzők: Tóth L., Ambrus J.] Előadás az Intern. Symp. on „Alumina production until 2000.” International Committee for the Study of Bauxites Alumina and Aluminium (ICSOBA), Tihany, Oct. 6–9, 1981. Abstracts on papers. 159. p.

Darabos Pál

A Tudományszervezési Tájékoztató 1981. évi indexe. Bp. 1982. MTAK. 31 p.

Az egyetemes könyvtár felé. = Könyvtári Jegyzékek, 1981. 1. 3–6. p.

Békéscsaba – Bocche di Cattaro-Kotor. = Új Auróra, 1981. 2. 65–74. p.

Halmy Miklós képművészete. Előadás Halmy Miklós kiállításának megnyitóján, 1981. szept. 2-án a Pataky Galériában. 7 p.

Fekete Gézáne

A párizsi Centre de Documentation Sciences Humaines és a társadalomtudományi információ. = Könyvtári Figyelő, 27. 1981. 4. 294–299. p.

Gregorovicz Anikó

Tudományfejlesztés megváltozott nemzetközi feltételek mellett. = Tudományszervezési Tájékoztató, 21. 1981. 5. 534–537. p.

Winter, Anton: Tizenhármass tipp. Regény. Ford. —. Bp. 1981. Magvető. 285 p.

A Nemzetközi Társadalomtudományi Információs Rendszer (MISZON) fejlesztése. Ism.: —. = Könyvtári Figyelő, 27. 1981. 1. 49–51. p.

Kállai Istvánné

Kurrens időszaki kiadványok az akadémiai könyvtári hálózat tagkönyvtáraiban 1978–1980. Szerk.: —. Kézirat. 422 p.

Klein Ágnes

Az ISI szakirodalmi információs rendszerei az MTA Könyvtárában. Továbbképző előadás a BME Központi Könyvtárában, 1981. febr. 9.

Az SCI és a gépi szakirodalmi szolgáltatások. Előadás a Kutatásszervezési Intézet részére, 1981. márc. 12.

A CI interdiszciplináris szakirodalmi adatbázisai és az azok alapján nyújtott szolgáltatások. Előadás az MTA vezetőtovábbképzésén, 1981. márc. 26.

Az MTA publikációs adatbankja. = Műszaki Élet, 36. 1981. 24. 8. p.

Körmendy Adrienne

Magyarország történeti chronológiája. Főszerk.: Benda Kálmán. 1. köt. A kezdetektől 1526-ig. [Az 1310–1386-ig terjedő időszak szerzője Körmendy Adrienne.] Bp. 1981. Akad. K. 192–228. p.

Kształtowanie się inteligencji świeckiej na Węgrzech w wiekach średnich. = Kwartalnik Historyczny, 1981. 2. 489–497. p.

Markovitsné Kondor Viktória

Filozófia — ember — szaktudományok. Szerk.: Vereckei Lajos, Jóri János. Bp. 1979. Akad. K. 422 p. [Könyvismertetés]. = Magyar Tudomány, 26. 1981. 7–8. 636–638. p.

Somlyai Magda: Történelemformáló hétköznapi Jásznagykún-Szolnok vármegyében. Szolnok, 1981. Szolnok m. Levéltár. 94, 46 p. [Könyvismertetés]. = Népszabadság, 1981. nov. 26. 7. p.

N. Abaffy Csilla

Kandidátusi és doktori disszertációk. 1975. II. — 1979. XII. [Társszerző: Tőzsér Ágnes]. Bp. 1981. MTA. 150 p. (MTAK Kézirattárának Katalógusai. 12.)

Németh Éva

Nők a tudományban és technikában — még sok a tennivaló. = Tudományszervezési Tájékoztató, 21. 1981. 1. 18–29. p.

Technika és társadalom a nyolcvanas évek Amerikájában. = Tudományszervezési Tájékoztató, 21. 1981. 3–4. 337–342. p.

Az egyetemek és az ipar viszonya az Egyesült Államokban. = Tudományszervezési Tájékoztató, 21. 1981. 3–4. 347–354. p.

Nyugat-Európa jövője. = Tudományszervezési Tájékoztató, 21. 1981. 3–4. 362–366. p.

Paál Zoltánné

Az MTA számítógépes tájékoztatási szolgáltatásai. Előadás a SZÁMOK „Számítógépek alkalmazása szakkönyvtárakban és tájékoztatási központokban” c. tanfolyamán, 1981. ápr. 9.

Pesthy Mónika

Az elmúlt századok bűvös kockái. A valószínűségszámítás kialakulása. = Magyar Nemzet, 1981. okt. 28. 8. p.

Rejtő István

Mikszáth Kálmán összes művei. Szerk.: Rejtő István. 75. köt. Cikkek és karcolatok. 25. r. 1887. júl.–dec. Sajtó alá rend.: Rejtő István. Bp. 1981. Akad. K. 341 p.

Újabb vietnami jegyzetek. [Társszerző: Rózsa György]. = Könyvtáros, 31. 1981. 5. 288–290. p.

Ritoók Zsigmondné

Eleink szórakoztató olvasmányairól. = Irodalomtörténeti Közlemények, 84. 1980. 650–655. p.

Catalogues collectifs des imprimés et manuscrits hongrois. = Nouvelles du Livre Ancien, 1981. 27. 3–4. p.

A mennyei tudományban mind az egész Magyarországnak és Erdélyiségnek s több sok helyeknek is világosító lámpása: Debrecen. – A közép-kelet-európai reformáció ideológiájának terjesztése a XVI. sz. derekán. Előadás az MTA Irodalomtudományi Intézet és az egyetemek régi magyar tanszékeinek közös ülésén, Debrecen, 1981. máj. 20.

Perche un gruppo di studenti ungheresi scelsero come meta dei loro studi l'Archigimnasio di Roma? Előadás a római egyetem V. Convegno Interuniversitario ülésszakán, Róma, 1981. nov. 10.

Rózsa György

A nép szívét összekapcsolni az ország agyával. – Gondolatok az olvasásról, az információ-ról. = Magyar Tudomány, 26. 1981. 9. 641–642. p.

Genfi szimpózium a Népszövetség megalapításának 60. évfordulóján. = Magyar Tudomány, 26. 1981. 7–8. 614–615. p.

Az információcsere néhány kritériumáról. – Az EUSIDIC blei konferenciája (1980. szept. 23–26.) kapcsán. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 28. 1981. 3. 93–96. p.

Innováció és információ. = Figyelő, 25. 1981. 8. 2. p. (1981. febr. 25.)

Újabb vietnami jegyzetek. [Társszerző: Rejtő István]. = Könyvtáros, 31. 1981. 5. 288–290. p.

A társadalomtudományi információ helyzetéről. = József Attila Megyei Könyvtár (Tatabánya) Évkönyve, 1980–1981. 25–33. p.

European co-operation in social science information and documentation: a process of maturation. = *International Social Science Journal*, 33. 1981. 3. 559–565. p. (u. a. francia és spanyol nyelven)

O sziszteme funkcij i organizacionnüh formah akademiceszkih bibliotek. In: *Problemü akademiceszkih bibliotek szocialiszticeszkih sztran pri naucsno-informacionnom obszluzsivanii*. Szofija, 1981. BAN. 43–52. p. [Microfiche].

On the evaluation of information systems and the use of scientometrics. In: *Theoretical problems of informatics. Criteria of the quality of information systems and processes. Collection of papers*. FID 591. Moscow, 1981. FID. 77–81. p.

Molnár Imre: Establishing the model of INTERCONCEPT. *International Terminological Information Network (INTERMIN) in social sciences. General survey and project. Project manager: György Rózsa*. Budapest, 1980, revised 1981. *Libr. of Hung. Acad.* 76 p.

Bevezető a sorozathoz. *Informatika és Tudományelemzés: A korszerű információellátás*. In: Braun Tibor–Bujdosó Ernő Ruff Imre: *A tudomány mint a mérés tárgya. Tudomány-metria kutatás Magyarországon*. Bp. 1981. MTAK. 9. p. (*Informatika és Tudományelemzés*. 1.)

Az ENSZ-dokumentációról. Marulli, L.: *Documentation of the United Nations system: Co-ordination in its bibliographic control*. New York–London, 1979. 225 p. c. kiadvány ismertetése. = *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 28. 1981. 12. 547–548. p.

ISI szolgáltatások az MTA Könyvtárában. = *TV Delta*, 18. 1981. 15. szám, 1981. ápr. 17. *Társadalomtudományi információ és az MTA Könyvtára. Előadás a Szombathelyi Tanárképző Főiskolán*, 1981. márc. 9.

Gondolatok az olvasásról, az információról. Felszólalás a IV. Országos Könyvtárügyi Konferencián, Budapest, 1981. jún. 2–3.

A tudánypolitika útmutatása a társadalomtudományi könyvtárak számára. Előadás a Magyar Könyvtárosok Egyesülete XIII. Vándorgyűlésén, Kaposvár, 1981. aug. 24.

Hozzászólás a Magyar–Szovjet Társadalomtudományi Együttműködési Bizottság IV. ülésén, Budapest, 1981. szept. 8.

Vitavezetés az MSZMP Politikai Főiskolán 1981. jún. 24-én „A tömegkommunikáció az információ szolgálatában a szocialista műveltség fejlesztésében” c. témából.

Specific characters of data bases in the social sciences and humanities. *Vienna Centre–SPES–ICSSID konferencia*, Párizs, 1981. jún. 29–júl. 3. Előadás.

Establishing the INTERMIN system model within UNESCO–INTERCONCEPT project. *Conference on Conceptual and Terminological Analysis in the Social Sciences*, Bielefeld, 1981. máj. 24–27. Molnár Imrével közösen kidolgozott előadás.

Technologies de pointe dans les systèmes de communication modernes et la lecture traditionnelle. *La bibliologie, la documentologie et les sciences de l'information. Colloque Bilateral Franco-Bulgare*, Sofia, 1981. nov. 23–28. Előadás.

Rozsondai Béláné

Wiener Dominikanereinbände in der Bibliothek der Ungarischen Akademie der Wissenschaften. = Gutenberg Jahrbuch, 1981. 234–244. p.

Needham, Paul: Twelve centuries of bookbindings: 400–1600. New York–London, 1979. [Könyvismertetés]. = Magyar Könyvszemle, 97. 1981. 1–2. 169–171. p.

Schunke, Ilse: Die Schwenke-Sammlung gotischer Stempel- und Einbanddurchreibungen. I. Einzelstempel. Berlin, 1979. [Könyvismertetés]. = Magyar Könyvszemle, 97. 1981. 1–2. 171–172. p.

Der Stand der Einbandforschung in Ungarn. Herzog August Bibliothek XI. Fortbildungseminar für Bibliothekare, Wolfenbüttel, 1981. nov. 26. Előadás.

Schubert András

Nemzetközi tudományos folyóiratok szerkesztő bizottságának összetétele. (Társszerzők: Braun Tibor, Zsindely Sándor) = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 28. 1981. 6. 233–265. p.

Transport of organic molecules through aqueous layers mediated by CD-s and CD derivatives. (Társszerzők: Noszticius Zoltán, Patonay Gábor, Haskó Tibor) = Abstracts of Symposium on Cyclodextrines. (Sept. 30 – Oct. 2, 1981, Budapest, Hungary.)

A tudományelemzés lehetőségei és korlátai a kutatási tevékenység értékelésében. Előadás az MTA vezetőtovábbképzésén, 1981. december.

Sebestyén György

Social Science Citation Index és az Arts and Humanities Citation Index az MTA Könyvtárában. Előadás muzeológusok és restaurátorok számára. 1981. febr.

Arst and Humanities Citaton Index az MTA Könyvtárában. Előadás tudományszervezési szakemberek számára. 1981. márc.

Somlai György

A Tibetan medical chart. III. Kőrösi Csoma Memorial Symposium. 1981. szept. Előadás. Az urgai főlámák és megtestesüléseik. Előadás a Kőrösi Csoma Társaság felolvasóülésén. 1981. nov.

Keleti vallások és a kereszténység. Előadássorozat. TIT. 1981. márc.–máj.

Sz. Horváth Anna

Keleti nevek magyar helyesírása. Főszerk.: Ligeti Lajos. Szerk.: Terjék József. Bp. 1981. Akad. K. 960 p. [Közreműködés].

Szántó György Tibor

- Csűrös Zoltán 80 éve született. = *Élet és Tudomány* Kalendárium, 1981. 57–61. p.
- Könyv a könyvkiadásról. = *Magyar Nemzet*, 1981. febr. 4. 8. p.
- Két oktatási intézmény története. = *Magyar Nemzet*, 1981. ápr. 22. 8. p.
- Másfél százados hagyomány. = *Magyar Nemzet*, 1981. máj. 13. 8. p.
- Nyolcvan éve született Fermi. = *Magyar Nemzet*, 1981. szept. 30. 8. p.
- Ideges emberekről – Benedek Istvánnal. = *Magyar Nemzet*, 1981. nov. 4. 8. p.
- Védd magad! = *Magyar Nemzet*, 1981. dec. 30. 8. p.
- Forradalmi export–import a XVIII. században. [Cikkismertetés]. = *Magyar Tudomány*, 26. 1981. 10. 776–777. p.
- Arcok a magyar tudomány történetéből. = *Magyar Tudomány*, 26. 1981. 11–12. 986–988. p.
- Archivace zvukových záznamu a dějiny věd. [Hangarchiválás és tudománytörténet.] = *Archivní Zprávy ČSAV*, 1981. 11–12. č.

Tózsér Ágnes

- Kandidátusi és doktori disszertációk. 1975. II. – 1979. XII. [Társszerző: N. Abaffy Csilla]. Bp. 1981. MTAK. 150 p. (MTAK Kézirattárának Katalógusai. 12.)
- Az Akadémia első nagygyűlése. = *Magyar Tudomány*, 26. 1981. 6. 479–483. p.

Vargyas Péter

- L'interprétation d'un mot néo-assyrien. In: *Festschrift L. Matous*. Bp. 1978. [1981]. ELTE. 269–277. p.
- Heltzer, M.: *The rural community in ancient Ugarit*. Wiesbaden, 1976. [Könyvismertetés]. = *Ugarit-Forschungen*, 12. 1980. [1981]. 482–487. p.
- A király barátja Ugaritban. Előadás az Ókortudományi Társaság felolvasósülésén. 1981. febr. 20.

Vitályos László

- Ady-bibliográfia 1896–1977. Ady Endre önállóan megjelent művei és az Ady-irodalom. 2. bőv. kiad. [Társszerző: Orosz László]. Bp. 1980. MTAK. 408 p. (MTA Könyvtárának Közleményei. 9/84/.)

Wojtilla Gyula

- Amrita Sher-Gil and Hungary. New Delhi, 1981. Allied Publ. 77 p.
- Contribution to the Sanskrit sources of the knowledge of precious stones. = *Vishveshvarand Indological Journal*, Vol. XVIII. Pt. I–II. 396–402. p.
- A list of technical implements used in the agriculture in ancient and early medieval India. = *Altorientalische Forschungen*, 7. 1980. 189–196. p.

Hungary. [Beszámoló a magyarországi szanszkrit kutatásokról 1979–1981.] In: International Association of Sanskrit Studies. 5th World Sanskrit Conference. Oct. 21–26. Sanskrit studies outside of India. 1979–1981. Ed. by R.N. Dandekar. Delhi, 1981. 47–49. p.

Citrabhanu Sen: A dictionary of the Vedic rituals based on the Srauta and Grhya Sutras. Delhi, 1978. [Könyvismertetés]. = Acta Orientalia, 35. 1981. 170–171. p.

Sternbach, L.: A descriptive catalogue of poets noted in Sanskrit anthologies and inscriptions. Wiesbaden, 1978. [Könyvismertetés]. = Acta Orientalia, 35. 1981. 171–174. p.

Keleti nevek magyar helyesírása. Főszerk.: Ligeti Lajos. Szerk.: Terjék József. Bp. 1981. Akad. K. 960 p. [Közreműködés].

Linguistic sources of Indian economic history. Előadás a Delhi Egyetem, St. Stephen College, 1981. jan. 29-i ülésén.

Contributions to the Sanskrit sources of economic history. Delhi Egyetem, Történeti Tan-szék, 1981. dec. 5. Előadás.

Zsindely Sándor

Indicators of publication activity at the science research units of the Hungarian Academy of Sciences 1976–1980. Szerk.: ——. Bp. 1981. MTAK.

Nemzetközi tudományos folyóiratok szerkesztő bizottságának összetétele. [Társszerzők: Schubert András és Braun Tibor] = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 28. 1981. 6. 233–265. p.

14. A KÖNYVTÁRRÓL 1981-BEN MEGJELENT CIKKEK, KIADVÁNYISMERTETÉSEK

Egyes könyvtárak tudományos könyvtárrá minősítése. [Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára].

= Akadémiai Közlöny, 1981. jan. 30. 19–20. p.

Az MTA főtítkárának 3/1981. (A.K.4) MTA–F. sz. utasítása a társadalomtudományi célú külföldi kiküldetésekről és tanulmányutakról szóló útijelentések nyilvántartásáról. [A nyilvántartás felelőse az MTAK Levéltára].

= Akadémiai Közlöny, 1981. márc. 12. 34–35. p.

Kutatói Információs Szolgálat. [A szolgálat felelőse: MTAK, ITKF.]

= Akadémiai Közlöny, 1981. márc. 5. 28–29. p.

Klein Ágnes: Az MTA publikációs adatbankja.

= Műszaki Élet, 1981. nov. 27. 8. p.

ISI adatbázisra alapozott számítógépes információs szolgáltatás az MTA Könyvtárában.

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 28. 1981. 5. 209. p.

Garfield, Eugene: Library of the Hungarian Academy of Sciences builds computerised information services on ISI's data base.

= Current Contents. Phys. Chem. and Earth Sciences, 21. 1981. 2. 5–7. p.

Major information center in Hungary built around SCI tapes.

= ISI News, 4. 1981. 1. 3. p.

Information center in Hungary built around ISI services.

= Vision, 1981. 6. 2. p.

Triposzky László: A könyvtáros feladata és felelőssége. Beszélgetés dr. Rózsa Györggyel, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának főigazgatójával.

= Népszabadság, 1981. nov. 15. 13. p.

Gregorovicz Anikó: A Nemzetközi Társadalomtudományi Információs Rendszer (MISZON) fejlesztése. [Ism.]

= Könyvtári Figyelő, 27. 1981. 1. 49–51. p.

Apor Éva: The Oriental Collection of the Hungarian Academy of Sciences.

= UNESCO Journal of Information Science, Librarianship and Archives Administration, 3. 1981. 1. 49–54. p.

(u.a. francia és spanyol nyelven)

Híres magyar könyvtárak. Az Akadémiai Könyvtár. Riporter: Korompay János. Közreműködött: Apor Éva, Csanak Dóra, Keresztury Dezső, Rózsa György és Bálint András. Rádióadás. 1981. nov. 9.

ISI szolgáltatások az MTA Könyvtárában. Műsorvezető Kudlik Julia, közreműködött Rózsa György. TV Delta, 1981. 15. száma, 1981. ápr. 17.

A statisztikai adatokat évente szolgáltató 120 szakkönyvtár 1980. évi fontosabb adatai. [Akadémiai könyvtári hálózat.]

= Könyvtáros, 31. 1981. 6. 337–340. p.

Kiadványismertetések:

Ligeti Lajos: A magyar nyelv török kapcsolatai és ami körülöttük van. 2. köt. Bp. 1979. MTAK. 480 p. (Budapest Oriental Reprints. Ser. A. 2.)

Ism.: Kakuk Zsuzsa = Magyar Nyelv, 77. 1981. 4. 489–492. p.

Kasantatarische Volkslieder. Auf Grund der Sammlung von Ignác Kúnos. Hrsg. von Zsuzsa Kakuk. Bp. 1980. MTAK. 138 p. (Keleti Tanulmányok. 4.)

Ism.: Bodrogligeti András = Ural-Altaische Jahrbücher, 53. 1981. 158–162. p.

Bibó István: A rákoskeresztúri egykori Podmaniczky-Vigyázó kastély története. Bp. 1979. MTAK. 84 p. (MTA Könyvtárának Közleményei. 8(83).)

Ism.: Németh, István = Biblos, 30. 1981. 1. 71. p.

Körmendy Kinga: A Knauz-hagyaték kódextörédei és az esztergomi egyház középkori könyvtárának sorsa. Bp. 1979. MTAK. 149 p. (MTA Könyvtárának Közleményei. 7(82).)

Ism.: Németh, István = Biblos, 30. 1981. 1. 76–77. p.

Rozsondai Marianne: Anton Koberger működése és a Koberger-kötések problémája. Bp. 1978. MTAK. 148 p. 75 t. (MTA Könyvtárának Közleményei. 6(81).)

Ism.: Németh, István = Biblos, 30. 1981. 1. 81–82. p.

Vitályos László–Orosz László: Ady-bibliográfia 1896–1977. Ady Endre önállóan megjelent művei és az Ady-irodalom. 2. bőv. kiad. Bp. 1980. MTAK. 408 p. (MTA Könyvtárának Közleményei. 9(84).)

Ism.: Gál István = Magyar Hírek, 1981. márc. 21. 19. p.

Németh István = Biblos, 30. 1981. 4. 371–372. p.

Népszava, 1981. máj. 5. 5. p.

Rolla Margit: A fiatal Kaffka Margit. Bp. 1980. MTAK. 171 p. (MTA Könyvtárának Közleményei. 10(85).)

Ism.: Belia György = Kritika, 1981. 9. 34. p.

Sík Csaba = Új Tükör, 1981. szept. 27.

Németh István = Biblos, 30. 1981. 4. 369. p.

Könyvtáros, 31. 1981. 10. 631. p.

Magyar Nemzet, 1981. jún. 9. 5. p.

Confessio, 1981.3. 121–122.p.

Reformátusok Lapja, 1981.jún.28. [4.p.]

Református Egyház, 1981.8. 190–191.p.

Braun Tibor–Bujdosó Ernő–Ruff Imre: A tudomány mint a mérés tárgya. Tudománymetriai kutatás Magyarországon. Bp. 1981. MTAK. 300 p. (Informatika és Tudományelemzés. 1.)

Ism.: Pető Gábor Pál = Népszabadság, 1981. okt. 14. 6. p.

Magos Katalin = Műszaki Élet, 1981. okt. 30. 7. p.

Figyelő, 1981. nov. 18. 3. p.

Zádor Erika = Magyar Hírlap, 1981. dec. 24. 5. p.

Bonitz, Manfred: Die internationale Zeitschrift „Scientometrics”.

= Informatik, 28. 1981. 4. 16–17. p.

Utalások a Könyvtár tevékenységére, szolgáltatásaira, állományára:

Beszélgetések a könyvtárról. „Igazi könyvtári élményt csak a szabadpolc nyújt.” Király István akadémikussal beszélget Vértessy Miklós.

= Könyvtáros, 31. 1981. 2. 62–65. p.

Beszélgetések a könyvtárról. „A járható út a számítógépes információszolgáltatás”. Szentágothai János akadémikussal beszélget Walter Béla.

= Könyvtáros, 31. 1981. 4. 192–194. p.

Beszélgetések a könyvtárról. „A jó orvos kíváncsi”. Schultheisz Emillel beszélget Walter Béla.

= Könyvtáros, 31. 1981. 8. 449–451. p.

A Májmuni kódex. A budapesti „Misné Tóra” legszebb lapjai. Vál. és bev. Scheiber Sándor. Közreműködött Sed-Rajna Gabriella. Bp. 1980. Helikon. 34 p. LXVIII t.

Ism.: Dán Róbert = Magyar Könyvszemle, 97. 1981. 3. 252–253. p.

Scheiber Sándor: Le Code de Maimonide.

= Le Livre Hongrois, 23. 1981. 1. 23–24. p.

Raj Tamás: Munkácsi Bernát. Kálmán Béla tanulmánya.

= Magyar Nemzet, 1981. nov. 10. 4. p.

Horváth J. József: „Az iszlámtudomány sejkje”. Goldziher Ignác: Az iszlám kultúrája.

= Népszabadság, 1981. dec. 10. 5. p.

Nagy Ferenc: A Bolyai-kutatás ébredő értékei.

= Magyar Nemzet, 1981. aug. 25. 4. p.

Körmendy Kinga: Három egyházi historikus.

= Magyar Nemzet, 1981. júl. 15. 8. p.

Kosztolányi Dezső ismeretlen és elfelejtett műfordításai.

= Nagyvilág, 1981. 4. 583–587. p.

Fóti Péter: Kutatásunk kulcskérdései. [Az ITKF tudományelemzési munkájáról említés].

= Népszava, 1981. febr. 6. 3. p.

Korompay János: Könyvben a tudás, könyvtárban a könyv.

= Rádió és Televízió Újság, 1981. okt. 4. 7. p.

BIBLOS

ÖSTERREICHISCHE ZEITSCHRIFT FÜR BUCH- UND BIBLIOTHEKSWESEN,
DOKUMENTATION, BIBLIOGRAPHIE UND BIBLIOPHILIE

A-1014 WIEN, JOSEFSPLATZ 1
Österreich/Austria

JAHRGANG	31 (1984)	HEFT	4	SEITE	54-272
----------	-----------	------	---	-------	--------

Vitályos, László, u. László Orosz: *Ady-bibliográfia. 1896-1977.* Ady Endre önállóan megjelent művei és az Ady-irodalom. 2. bőv. kiadás. - Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára 1980. 408 S., 7 Bl. Abb. 8° (A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Közleményei. Új sorozat, 9<84>.) Ft. 79,- [Ady-Bibliographie. 1896-1977. Endre Adys publizierte Werke und die Ady-Literatur.]

Endre Ady (1877-1919), neben Sándor Petőfi einer der größten ungarischen Lyriker, stammt aus einer kalvinistischen Kleinadelsfamilie; er lebte in Ungarn und Paris, von wo er, menschlich, politisch und künstlerisch gereift, in seine Heimat zurückkehrte, um sie mit der westlichen Welt bekannt zu machen. Er schuf eine neuartige Lyrik, eine Synthese zwischen der modernen europäischen Weltauffassung und der etwas konservativen ungarischen Geisteswelt. Sein persönliches Leben und Ringen wurde von den ethischen Werten Gott, Liebe und Tod geformt, und seine literarischen Werke spiegeln das auch wider.

Wenn man die von Vitályos Orosz zusammengestellte umfangreiche Bibliographie über Ady in die Hand nimmt, wird sofort offenkundig, welchen bedeutenden Platz dieser Lyriker nicht nur in

der ungarischen, sondern auch in der europäischen Literaturgeschichte eingenommen hat. Die erste Auflage des Werkes war nämlich schon nach vier Jahren vergriffen, ein für eine Bibliographie außergewöhnlich kurzer Zeitraum. Das Ady-Zentenarium 1977 bot einen willkommenen Anlaß für eine Neuauflage; dabei wurden auch schon die Publikationen anläßlich der Jahrhundertfeier berücksichtigt. Der übersichtliche Aufbau der Bibliographie erleichtert die Benützung. Im ersten Kapitel sind die eigenen Werke Adys erfaßt, im zweiten seine Anthologien verzeichnet. Darauf folgt die Literatur zu seinem Leben und Wirken und schließlich, im vierten Kapitel, die Darstellung der Nachwirkungen seines Schaffens in Literatur und Kunst. Die bibliographische Anordnung ist klar und verläßlich. Besondere Hilfe bietet dem Benutzer der Namens- und Sachindex, sowie die Aufzählung seiner Werke. Eine gelungene Arbeit. Vielleicht hätte es ihr nicht zum Nachteil gereicht, wenn das Leben und Wirken Adys mit einigen Zeilen sowohl in ungarischer als auch in einer international gebräuchlichen Sprache gewürdigt worden wäre.

István Németh

V. A POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI SZERVEK MUNKÁJA

MSZMP

A Könyvtár MSZMP alapszervezete eseményteli munkaévet zárt 1981-ben. Az 1980-ban választott vezetőség változatlan felállásban dolgozott, jó együttműködésben az MTA Központi Hivatal Pártvezetőségével.

A vezetőség, a pártépítési munkán kívül, kiemelt feladatának tekintette a személyzeti munka jobbítását és figyelemmel kísérését, s igyekezett minél hathatósabb segítséget adni a Könyvtár állami vezetésének, elsősorban a minősítések lebonyolítása, az igazgatóság átszervezése, a könyvtár új szervezeti egységének létrehozása, a kutatónapok felülvizsgálata kapcsán.

Szoros munkakapcsolatban állt a vezetőség Madarasi Béláné személyzeti vezetővel, s jó a kapcsolatot Pétervári Lászlóné SZB titkárral és Volenszky Paula KISZ szervezőtitkárral. A múlt év során alakult újjá az MSZBT új akadémiai tagcsoportja, melynek elnöke a Könyvtár munkatársa, dr. Mokány Katalin lett.

Szakszervezet

A Szakszervezeti Bizottság 1981-ben – az előző évekhez hasonlóan – legfontosabb feladatának a tagság eddig elért élet- és munkakörülményeinek megtartását, a dolgozók érdekeinek védelmét, az intézményben folyó munka támogatását, valamint a Könyvtár vezetőségével és a pártszervezettel az évek során kialakult hagyományosan jó munkakapcsolat megőrzését tekintette. Tevékenysége e területeken eredményes volt. A könyvtári munkafeladatok megoldását részben igazgatósági és osztályvezetői értekezletek keretében, részben aktívahálózata révén az egyes konkrét munkaterületeken támogatta. A Szakszervezeti Bizottság képviselője rendszeresen részt vett az igazgatósági és osztályvezetői értekezleteken.

A Szakszervezeti Bizottság saját döntési jogkörét képező feladatokat is ellátta.

A kismértékben növekedett tagdíjbevétel arányában növekedett a szociális támogatás összege. A bevétel jelentős része segélyek kifizetésére került, e mellett azonban komoly összeg jutott egyéb könyvtári rendezvények támogatására.

A Csehszlovák Tudományos Akadémia Könyvtárának Szakszervezetével együttműködve cserekirándulást szervezett a Szakszervezeti Bizottság. A Csehszlovák Akadémiai Könyvtár 50 dolgozója jött 3 napra Budapestre, meglátogatták az MTA Könyvtárát is. Szállásukról a Könyvtár gondoskodott. Ennek fejében a Könyvtár 50 dolgozója szeptemberben Prágába és az ottani Akadémiai Könyvtárba látogatott hasonló feltételek között.

A hagyományos Télapó ünnepségen és a nőnap megemlékezésén kívül munkatársi összejövetel rendezésére került sor.

Az üdültetés terén évek óta változatlan a helyzet. Továbbra is probléma marad a többgyermekes családok földényben való üdültetése.

KISZ

A Könyvtár fiatal dolgozói az MTA Hivatalával közös alapszervezetben végzik KISZ munkájukat.

A Könyvtár dolgozói közül 15 fő KISZ tag. Ez előző évi létszámhoz képest 3 fő munkahelyváltoztatás miatt vált meg a KISZ szervezettől. Újonnan lépett be 5 fő.

A KISZ alapszervezet munkáját az akcióprogramban meghatározott feladatok teljesítésén kívül az elmúlt évben a KISZ X. Kongresszusára való készülés és az Ifjúsági Parlament megrendezésében, előkészítésében való részvétel határozta meg.

A KISZ X. Kongresszusát megelőzően kiadott Kongresszusi levél — az ország többi KISZ szervezetéhez hasonlóan — aktív légkörben került megvitatásra.

Az Ifjúsági Parlament előkészítésében a KISZ szervezet kérdőívek és személyes beszélgetések formájában igyekezett megismerni a fiatalok helyzetét mind a Könyvtárban, mind a Hivatalban. A Parlament előkészítése és lebonyolítása során az együttműködés a Könyvtár vezetősége és a KISZ szervezet között szoros és zavartalan volt. A Parlamentre meghívót kapott minden 35 év alatti fiatal, számszerint 64 fő. A Könyvtár Ifjúsági Parlamentjén a fiatalok aktívan vettek részt.

A Könyvtár KISZ fiataljai az alapszervezet programjában foglalt feladatok teljesítésén kívül, néhány sajátos könyvtári rendezvényen vettek részt, illetve azok megszervezésében, lebonyolításában segítségére voltak a könyvtári pártalapszervezetnek és szakszervezeti bizottságnak. (pl. Mikulásünnepség, gyermeknap, prágai kirándulás stb.)

Továbbra is konkrét javaslataikkal segítik az MTA Hivatali üdülők könyvvállományának gyarapítását.

Az elmúlt évben is zavartalan volt a KISZ alapszervezet és a Könyvtár egyéb társadalmi szervezeteinek kapcsolata.

VI. A KÖNYVTÁR 1982. ÉVI PROGRAMJA

A Könyvtár 1982. évi programja adódik az 1981. évi (és korábbi) tevékenységéből (L. II. fej.), illetőleg az abban kifejtett szemléletből, melyet abban a két fogalomban foglaltunk össze, hogy teljesítményorientáltság és hatékonyság, hozzátéve, hogy ezek kinyilvánítása könnyebb, mint megvalósításuk.

Maguk a főbb feladatok valóban kézenfekvők: részt venni a *könyvtáráépület-bővítés* kivitelezésében és előkészíteni az Arany János utca 1. alatti épület átadását és az ezzel kapcsolatos munkálatok véghezvitele (törökbalinti pótraktár, tartalék állományapasztás, állománytelepítés stb.), továbbá újabb lépéseket tenni a *műszaki fejlesztés, tudományelemzés* terén (adatbázisok kiépítése, működtetése, a SCI továbbterjesztése stb.) és a két kiemelt feladattal összefüggésben a megfelelő *szemléleti* (teljesítményorientáltság, hatékonyság) és *szervezeti* formák kialakítása.

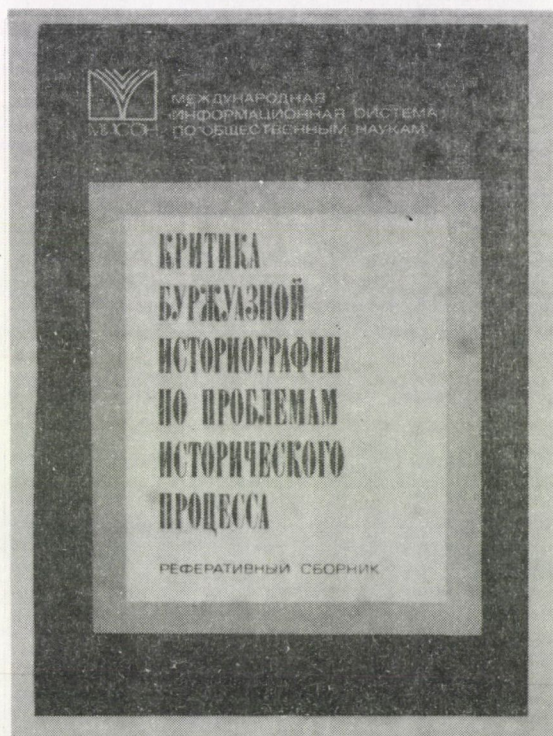
Minden bizonnyal 1982 egyik lényeges megoldandó feladata a relatíve csökkenő beszerzési keretek és a tudományos információ közötti feszültség feloldása MTA vonatkozásban, ami egyben a hazai kutatási potenciál egyik megoldandó problémája is.

Eltekintve olyan mindenben szubvencionált és szubvencionálandó tevékenységektől, mint beszerzés, olvasószolgálat stb., olyanokat mint pl. a kiadványok megjelentetése, sokkal inkább gazdaságossági alpra kell helyezni, mint ezt eddig tettük (pl. Tudományszervezési Tájékoztató, különböző sorozatok stb.). Nem valamiféle „levegőben levő” „divatos” megfontolásból, hanem azért, hogy *mérni* lehessen tevékenységünk bizonyos vonatkozásait. Minden bizonnyal nem kevés szubjektív és objektív akadálya lesz ennek a mérésnek is, de az Akadémiai Könyvtár hozzászokott már az ilyen nehézségekhez.

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

ASCA	– Automatic Subject Citation Alert
CIDSS	– Comité International pour l'Information et la Documentation des Sciences Sociales
CMEA	– Council for Mutual Economic Assistance
CNRS	– Centre National de la Recherche Scientifique
COCTA	– Committee on Conceptual and Terminological Analysis in the Social Sciences
CONTA	– Conference on Conceptual and Terminological Analysis in the Social Sciences
ECSSID	– European Cooperation in Social Science Information and Documentation
ECSSID WG	– ECSSID Working Group
EUSIDIC	– European Association of Information Services
FID	– International Federation of Documentation
FID/SD	– Social Science Information and Documentation Committee of the International Federation of Documentation
IAEA	– International Atomic Energy Agency
IAOL	– International Association of Orientalist Librarians
ICSSID	– International Committee for Social Science Information and Documentation
INION	– Insztitut Naucsnoj Informacii po Obscesztvennüm Naukam
INTERCONCEPT	– International Information System of Social Science Concepts of UNESCO
INTERMIN	– International Terminological Information Network
IRPA	– Internal Radiation Protection Association
ISI	– Institute for Scientific Information
ISSN	– International Standard Serial Number
ITKF	– Informatikai és Tudományelemzési Kutatási Főosztály
KESZ	– Kutatási Ellátási Szolgálat
KFKI	– Központi Fizikai Kutatóintézet
KKKI	– Központi Kémiai Kutatóintézet
MISZON	– Mezsdunarodnaja Informacionnaja Szisztema po Obscesztvennüm Naukam
MISZON AIR	– MISZON Automatizált Információs Rendszer
MKE	– Magyar Könyvtárosok Egyesülete
MOTESZ	– Magyar Orvosi Társaságok és Egyesületek Szervezete
NTMIK	– Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ
OKT	– Országos Könyvtárügyi Tanács
OMFB	– Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság
OSZK KC	– Országos Széchényi Könyvtár Központi Címjegyzék
OSZK KFKC	– Országos Széchényi Könyvtár Külföldi Folyóiratok Központi Címjegyzéke
PKHI	– Posta Központi Hírlap Iroda
RAL	– Régi Akadémiai Levéltár

SCI	– Science Citation Index
SIBIL	– Système Intégré pour les Bibliothèques Universitaires de Lausanne
SPES	– Sciences Politiques, Économiques et Sociales
SZTAKI	– Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet
SZUTA	– Szovjetunió Tudományos Akadémiája
TIM	– Társadalomtudományi Információs Munkacsoport
TKB MM	– Társadalomtudományi Koordinációs Bizottság, Művelődési Minisztérium
TPB	– Tudománypolitikai Bizottság
UNESCO	– United Nations Educational Scientific and Cultural Organization
VINITI	– Vseszozjuznij Insztitut Naucsnoj i Tehniceszkoj Informacii

Felelős kiadó: az MTA Könyvtárának főigazgatója
Alak: B/5 – Terjedelem: 7,1 (A/5) ív
Megjelenés: 1982 – Példányszám: 120
Készült az MTA Könyvtára házi
sokszorosító részlegében

